

# Școala Noastră

## Cuprinsul:

### Actualități:

„Astra“: Circulară.

Dr. Miron Cristea: Rolul și activitatea  
Soc. „Cultul Eroilor“, — Chemare de  
„Ziua Eroilor“.

### Preocupări:

I. Mango: Două muzee.

N. Nistor: Recrutarea pers. de control  
Ioan Leahu: Despre amenzile școlare.

### Chestiuni didactice:

I. Fabian: Desemnul în școala activă.  
Ioan Boca: Plan de lecție.

### Sălajul:

Traian Cionfi: Din trecutul nostru.

### Pagini de literatură:

C. Drăcsineanu-Jiu: Decor ardelenesc.  
G. Popovici: Cununa care sângeră.

### Revista revistelor:

Simion Oros: Spicuri — Note.

Mg.: Situația învățământului din țară.

### Administrația școlară:

C. D.-Jiu: Despre comitetele școlare.

### Note și observări:

I. Mango: Serierea frumoasă.

Grigore Patriciu: Dăla „Calul bun“ la  
„Calul bălan“.

### Activitatea extrașcolară:

Mg.: Concertul școlii norm. din Zălau.

Un participant: Serbarea cercului cul-  
tural „Ioan Vidu“ din Boian.

### Stiri:

Examenul de bacalaureat, In'esniri la băi,  
Necrolog, Semăța pentru vermi de mătasă.

### Partea oficială:

I. Revizoratul școlar al jud. Sălaj;

# ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ,

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mango.



Redactor: L. Ghergariu.

## Actualități.

### Circulară

cătră despărțămintele și cercurile culturale ale Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român „Astra“

DOMNUL PREȘEDINTE,

Din prilejul împlinirii alor 10 ani dela Unirea Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu patria-mamă, «Asociațiunea» care a creat Muzeul Național din Sibiu și Muzeul Avram Iancu din Vidra, — în înțelegere cu Inaltul Guvern și cu comitetul numit de acesta pentru aranjarea serbărilor Unirii — a hotărât ca, întru pomenirea de veci a zilei de 1 Decembrie 1918, să ia asupra sa sarcina de a tocni, cu concursul membrilor ei și al tuturor oamenilor de bine și *Muzeul Unirii*, a cărui clădire și sprijin material la aranjarea ni s'a pus la dispoziție din partea Onor. Minister al Cultelor și Artelor.

Acest Muzeu va cuprinde :

1. Obiectele și documentele istorice în legătură cu afirmarea romanității părților ardeleni, a pregătirii și înfăptuirii Unirii și anume :

1. Obiecte și documente de proveniență română.
2. Obiecte și documente în legătură cu voivoda-tele românești din aceste părți.
3. Obiecte și documente referitoare la mișcările de revoluție ale anilor 1437 și 1514.

4. Obiecte, documente și tablouri din epoca lui Mihai Viteazul (Tabloul ce reprezintă intrarea lui Mihai în Alba-Iulia, Lupta dela Călugăreni, etc.)

5. Obiecte, documente și tablouri din revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan. (Supliciuul lui Horia etc.)

6. Obiecte, documente și tablouri din revoluțiile anilor 1848—1849.

7. Obiecte, documente și tablouri din anul 1918, între cari procesele verbale ale Comitetului Partidului național până la 1 Decembrie 1918, cu discursul dlui Dr. Alexandru Vaida-Voevod dela 18 Octombrie 1918 și cu contractul încheiat între Antantă și România, pentru intrarea acesteia în războiul mondial alături de Antantă.

8. Manifestul Generalului Presan, în original și hotărârile noastre în original.

9. Proclamația și convocarea Adunării Naționale dela Alba-Iulia, în original, procesele verbale ale Adunării și discursurile rostite, scrise de mâna fiecărui vorbitor în original.

10. Tablourile și fotografiile făcute cu aceia ocaziune.

11. Procesele verbale de constituire și alte acte ale legiunilor înființate în părțile ardelenene, ordonanțele date de aceste legiuni și drapelele lor etc.

12. Rapoartele și procesele verbale ale comitetelor județene și de plasă, ordonanțele date de aceste comitete, foi volante etc.

13. Facsimilul, dacă nu se poate originalul, actului de unire, prezentat Majestății Sale Regelui la București.

14. Tabloul delegației Ardealului, care a prezentat M. Sale Regelui actul de Unire.

15. Fotografiile sau tablourile conducătorilor Adunării dela Alba-Iulia, dnii Iuliu Maniu, Dr. Al. Vaida-Voevod, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. I. Suciú, V. Goldiș, Dr. Teodor Mihali, Gheorghe Pop de Băsești, Mihai Popovici, Dr. I. Ciordas, N. Bolcaș, Căpitan Medrea, O. Gritta ș. a.

16. Tablourile morților cu această ocazie : I. Arion, părintele Opriș etc.

17. Tabloul familiei Regale.

18. Colecții de ziare și reviste din acele timpuri, deasemeni cărțile scrise în legătură cu Unirea, etc.

Comunicând acest proiect pentru înfăptuirea unui monument de valoare neperitoare, cum are să devină *Muzeul Unirii*, în viața neamului nostru, rugăm despărțămintele și cercurile culturale ale Asociațiunii și întreaga obște românească, în special facem un apel călduros la toți aceia cari au avut un rol în pregătirea și desfășurarea acestor evenimente să ne vină într'ajutor, fiecare cu ce poate din obiectele indicate, pentru înzestrarea cât mai grabnică și mai mulțumitoare a acestui Muzeu.

Obiectele colectate, resp. dăruite se vor trimite pe adresa: *Despărțământul Alba al „Astrei“* (la mâna dlui director al liceului «Mihai Viteazul» I. Sandu) *Alba-Iulia.*

Primiți, Vă rugăm, încredințarea deosebitei noastre stime și considerațiuni.

*Dr. Octavian Russu*  
vicepreședinte.

*Romul Simu*  
secretar.

## Rolul și activitatea Soc. „Cultul Eroilor“

### I

În urma războiului pentru întregirea Neamului rămăneau răspândite pe tot cuprinsul Țării peste 400.000 morminte de eroi.

Pentru aducerea la îndeplinire a înaltelor îndatoriri obștești fără de glorioasele rămășițe pământești ale scumpilor noștri căzuți în războiu, în Septembrie 1919, s'a fondat sub înalta ocrotire a M. S. Regina Maria, Soc. «Cultul Eroilor».

Atribuțiunile Societății sunt :

1. Cercetarea și descoperirea mormintelor de eroi, fără deosebire de confesiune sau origine etnică.

2. Îngrijirea mormintelor și întreținerea acestora.

3. Comemorarea eroilor prin : sărbătorirea «Zilei Eroilor», monumente, plăci comemorative, troițe, publicațiuni, etc.

4. Execută, la cererea familiilor, exhumări de oseminte de eroi și transporturi la vatra părintească.

Pentru buna îngrijire a mormintelor de eroi — române și străine — societatea a adoptat principiul centralizării osemintelor în cimitire de onoare, organizate pe județe sau regiuni.

Până în prezent s'au organizat și întreținut peste 80 cimitire de onoare în care sunt centralizate circa 200.000 morminte de eroi. Societatea continuă cu organizările de cimitire și centralizări, făcând apel călduros către toți bunii români, pentru a-i da un sprijin cât mai larg, spre desăvârșirea acestei pioase opere naționale.

Ziua consacrată pentru sărbătorirea și comemorarea eroilor este «Inălțarea Domnului» care anul acesta cade la 9 Mai.

Pentru această zi, Societatea «Cultul Eroilor» va organiza solemnități în întreaga țară, potrivit unui program aprobat de Consiliul de Miniștri.

În vederea măririi fondurilor sale, Societatea «Cultul Eroilor» a organizat cu această ocazie distribuția unor prea frumoase insigne comemorative a eroismului românesc.



## II.

## Chemare de „Ziua Eroilor“

Opriti-va o clipă! și cugetați la adevărul pios și îndemnul înalt omenesc al acestor rânduri:

E vorba de glorioșii căzuți, din jertfa cărora a răsărit întregirea Neamului.

Unii au murit în spitale, alți au putut fi îngropați cu grije chiar pe câmpul de luptă, cei mai mulți și-au lăsat însă leșurile lor — fără nume — sub o mână de țărână aruncată în grabă.

Și locurile aceste sfinte — în care trupurile s'au plămădit cu glia strămoșască — n'au fost însemnate nici cu o cruce, umil semn, pe care ultimul creștin și-l pune la căpătâiul locașului de vecinică odihnă.

Gândiți-vă! că tot temelii veți voastre de azi — așezată pe temelii trainice — se datorește, în primul rând, acelora, cari zac dealungul munților, plaiurilor și drumurilor noastre fără un semn la căpătâiu?

Vremurile sunt grele, iar nevoile Țării — secătuită de vitregia războiului — multe și mari.

Ajutorul Statului fără sprijinul cetățenilor nu-i îndestulător.

Dați obolul vostru neprecupețit pentru eroii noștri, cu gândul că, în locul unde a căzut un luptător și o viață de om s'a stins, s'a pus și cu ajutorul vostru un semn pentru cinstea lui, a națiunii și a voastră.

De «Ziua Eroilor» — sărbătoare închinată lor — răspundeți cu prisosință la chemarea societății «Cultul Eroilor», care se îndreaptă către voi cu gândul că nu o veți lipsi de sprijinul vostru.

Purtați cu mândrie insignele, ce se vor împărți în această zi de societate — drept mărturie vie că v'ați îndeplinit o înălțătoare îndatorire.

Hotarele morții nu poartă pecete deosebite; ofrandele se primesc și semnele la căpătâiu vor fi puse fără vre-o deosebire de religie sau naționalitate.

Președintele Soc. „Cultul Eroilor“

**Dr. MIRON CRISTEA**

Patriarh al României

## Preocupări.

### Două muzee

Sunt puține județele acele, cari să fie atât de bogate în documente istorice ca și județul Salaj. La Moigrad avem urmele cetății romane «Porolissum», dela Stâna spre Meseș drumul lui Traian, în biserica din Romita o piatră cu înscricția Legiunea XIII în care se punea drapelul roman, la Ortelec cel mai înaintat punct roman de observație cu o cetate de pământ în apropierea bisericei de azi, dela Hida în jos pe Valea Almașului a fost brâul roman, la Buciumi o cetate veche romană, la Cizer o biserică de lemn afirmative lucrată de mâna lui Horia, la Ban cea mai veche biserică rom., la Șimleu cetatea lui Bathori, la Uileac și Coșeiu biserici vechi cari mai de mult erau mănăstiri catolice, la Nușfalău un loc de înmormântare de pe vremea Schiților și altele multe.

În legătură cu ele credem, că poporul mai păstrează unele tradiții, legende, povești etc., cari au trecut dela tată la fiu.

Pe lângă cele înșirate mai avem o mulțime de obiecte vechi de mare preț, unele în pământ, altele pe la diferiți particulari, cari nu le au nici un folos, dar pentru cercetători prezintă mare valoare.

Unele dintre comune ne interesează pentru trecutul lor, iar altele din punct de vedere etnic. Acele sunt comunele în care aveam pre vremuri o populație românească numeroasă din care azi abia au mai rămas câteva familii, și invers.

Pentru istoria unui popor toate acestea compoartă o importanță deosebită, fiindcă ele dau dovezi de originea, timpul așezării, starea economică și culturală etc. Ele sunt singurele mărturii vii a unor

vremuri trecute din cari nu-au rămas dovezi scrise. Din ele se va reconstitui o bună parte din trecutul nostru.

Asupra tuturor acestora planează vălul uitării și al nepăsării cărturarilor noștri de ieri și azi. Până acum puțini s'au ocupat sistematic și intențiv cu descrierea trecutului acestor rămășițe vechi și adunarea legendelor și obiectelor mai de valoare. Urmarea este că unele au dispărut deja, iar celelalte sunt pe cale de a dispărea de aci înainte.

Datoria noastră a tuturor cărturarilor de azi este să ne ocupăm sistematic cu cercetarea rămășițelor vechi; cu descrierea lor și a legendelor, ce s'au mai păstrat și cu adunarea și depozitarea obiectelor mai de valoare, într'un muzeu, de cari așa de puține avem pe întreg cuprinsul țării.

Înainte cu câțiva ani s'a început din partea unor intelectuali înjghebarea unui muzeu românesc în reședința județului, dar fiind puțini aceia cari au înțeles și sprijinit infăptuirea ideii, abia s'au putut aduna câteva zeci de obiecte. Ideea însă nu s'a abandonat. Infăptuirea ei se va relua din nou.

Mai recent «Astra» și-a propus înființarea unui muzeu numit «Muzeul Unirii». Spre acest scop apelează în circulara publicată mai jos la toți fiii neamului din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramureș să-i dea sprijinul cuvenit. Din parte-ne îndemnăm și rugăm pe toți membrii corpului didactic primar din județul nostru să-și facă datoria și pe acest teren, și punându-se cu toții în serviciul acestei idei frumoase să colecteze tot felul de obiecte și documente vechi pe cari după felul lor pe unele le vor trimite „Muzeului Unirii”, iar pe celelalte celui județean.

Să adunăm rămășițele de urme din trecutul nostru ca să nu dispară și aceste și să rămânem fără de ele. Prin aceasta muncă facem cel mai bun serviciu neamului.

J. Mango.



## Recrutarea personalului de control

Lumea dăscălească își amintește și astăzi de-o notiță scurtă, publicată mai anii trecuți în toate ziarele din țară: „*Ministerul Instrucțiunii nu știe câți inspectori are*“. O notiță curioasă, care stârnea hazul cetitorilor. Se spunea, că Ministerul la rugarea Consiliului Inspectorilor generali, de a-i comunica într'un tablou numele, situația și reședința tuturor inspectorilor primari din întreaga țară, a răspuns, că nu e în situația de-a putea satisface cererea, deoarece Ministerul nu cunoaște nici *numărul*, necum situația și reședința acestor inspectori.

Acest episod ilustrează admirabil cum s'a înțeles și cum se înțelege și astăzi să se recruteze și să se selecționeze personalul de control. Înfeodat în politica de partid, venind și plecând cu partidul, personalul acesta se poate asemăna cu dunele mișcătoare de nisip, cari se schimbă după capriciul vântului pe întinderea fără de margini a pustiului.

Nimeni nu se mai întreabă de unde au venit, iar numele lor nu se mai găsesc nici măcar în arhivele Ministerului.

E o tristă realitate, care-mi prilejuește rândurile de mai jos.

\* \* \*

Chestiunea personalului de control, se poate spune, că se „studiază“ și astăzi. Se studiază în presa prin articole, cari fac să ne roșiască obrazul de rușine, în interpelări la Cameră și prin motiviu la diferite congrese învățătorești, rezultând pentru toată lumea o necesitate urgentă de a lichida cu trecutul și de-a pune școala românească la adăpost, scutindu-o cel puțin în viitor de invazia uricioaselor elemente de contrabandă electorală, care tulbură atmosfera senină a școlii și-i denaturează menirea.

Un om al școlii, Dl. V. Țoni, a afirmat chiar dela

tribuna Camerii, că în rândurile personalului de control se găsesc și astăzi oameni lipsiți de orice cultură profesională. În posturi înalte s'au numit elemente certate cu morala publică și cu codul penal.

Congresele învățătoresți din Satu-Mare și Cluj s'au ocupat temeinic cu această chestiune. S'a înfierat cu toată tăria *politicianizarea* învățământului și în special a personalului de control. S'a cerut cu insistență ca-elementele numite în funcțiuni administrative și de control școlar să se recruteze din rândul firilor entuziaste și capabile să se devoteze școlii și să lupte pentru ridicarea culturală a multumilor. Nivelul lor cultural trebuie să fie mult superior celor cari urmează să fie controlați de către acest personal. Ei trebuiesc să aibă tactul cuvenit în raporturile lor cu subalternii și cu factorii de conducere ai celorlalte instituțiuni publice. Să fie oameni nepătați. Multe au fost soluțiile cari s'au propus pentru delăturarea răului. Vom examina câteva :

1. *Alegerea personalului de control de către învățătorime.* Măsma nu este ducătoare la scop. Plebiscitul aplicat în Rusia în toate domeniile vieții publice, nu-i decât o tristă parodie. Și mai trist ar fi, dacă s'ar aplica plebiscitul restrâns — al organizațiilor politice județene — obicei ce se practică astăzi mai ales în Țara-Veche și de unde a trecut și în celelalte provincii. Pentru acest obicei nu putem avea decât scârba cea mai pronunțată.

2. *Personalul de control să aibă o pregătire academică.* Nici pentru această măsură nu poate pleda nimenea cu toată sinceritatea.

Controlorii aceștia vor fi teoriticieni desăvârșiți, dar ei nu vor putea traduce în fapt necesitățile reale ale învățământului nostru rural.

3. *Personalul, să fie recrutat dintre învățătorii, cari au terminat secția pedagogică de pe lângă Universitate.* Modalitatea aceasta prezintă partea bună, că acești învățători în cei 3 ani cât au funcționat la țară, s'au

familiarizat cu problemele învățământului moral și au o cultură generală și profesională superioară.

4. Personalul de control să se recruteze din rândul învățătorimii cu un stagiu de 10—12 ani în învățământ și cu o pregătire temeinică de autodidact recunoscută din: lucrări publicate și activitate extra-școlară. (Cursuri de adulți, cor bisericesc, cooperative, bănci, biblioteci, case de citire, construcții școlare, grădini sistematice etc). După un stagiu oarecare în control să se prezinte la un concurs, care nu va consta numai dintr'un examen, ci dintr'o judecată nepărtinitoare — făcută din partea unei comisiuni — asupra activității desfășurate în control, asupra lucrărilor de specialitate pe cari le-a publicat, precum și a felului cum știe să trateze în scris anumite chestiuni administrative, într'un timp determinat.

Modalitatea aceasta este cea mai potrivită. Ea a fost cerută și de congresul internațional al învățământului primar ținut în Paris în anul 1910.

Un exemplu caracteristic: Directorul general al învățământului primar din Franța, Lappie — mort anii trecuți — și-a început cariera ca simplu învățător. A trecut prin toate gradele erarhice și ajuns profesor universitar. A condus decenii de-arândul direcțiunea generală a inv. primar din Ministerul Instr. Publice.

\* \* \*

Materialul acesta vânturat cu pasiune prin revistele de specialitate, discutat cu aprindere în congresele învățătoarești, a fost primit de congresul învățătorilor ardeleni din 27 - 28 Decembrie 1928, în forma următoare :

1. Personalul de control din învățământul primar să se recruteze din învățătorii distinși de gradul I. sau dintre cei cari au terminat cu succes bun secția pedagogică universitară. Toți să fie caractere neșovăitoare și pătrunși de însemnătatea răspunderii ce poartă. Să dispună de tactul cuvenit în raporturile cu subalternii și să se distingă printr'o viață cinstită,

corectă și nepătată. Să aibă la activul lor lucrări publicate din domeniul pedagogiei teoretice și practice și o largă experiență în viața școlară precum: construcții școlare, cămine culturale, cursuri de adulți bănci, cooperative, coruri etc.

2. La numirea personalului de control în învățământul primar să se respecte proporția cuvenită față de provinciile unite, a căror bărbați de seamă sunt mai în măsură de-a cunoaște tradiția și problemele specifice din diferitele regiuni.

3. După un stagiul de 3 ani, pentru asigurarea stabilității și înamovibilității, să se prezente la un concurs, unde o comisiune nepărtinitoare va selecționa elementele cele mai distinse, cari în acest interval de probă au dat dovezi de aptitudini deosebite, necesare unor adevărați îndrumători. Concursul va fi scris și oral asupra problemelor de seamă ce privesc învățământul și administrația școlară.

4. Înaintările în erarhiile școlare înalte ale învățământului primar să se facă dintre persoanele reprezentative, cari au dovedit destoinicie și activitate rodnică și și-au priment cunoștințele prin cursuri de perfecționare.

5. La numirile din controlul învățământului să fie delăturate cu desăvârșire considerațiile și criteriile politice, cari duc la o totală degradare și distrugere a prestigiului de autoritate.

6. Teritoriile unite să fie reprezentate în conziiliul superior al inspectorilor prin oameni din partea locului, cari sunt în măsură să clarifice multe din chestiunile școlare și de învățământ.

S'au primit deci aproape în întregime propunerile făcute de scriitorul acestor rânduri în congresul din Satu-Mare în anul 1927.

Învățătorimea și-a făcut datoria. Un corp de profesioniști, geloși de autoritatea și prestigiul școlii și de-al slujitorilor ei, nu poate decât să ducă la izbândă aspirațiile lui.

Noua lege o organizării Ministerului Instr. Publice, va trebui să încorporeze dezideratele formulate de congres, în ce privește recrutarea și selecționarea personalului de control din învățământul primar.

*Altcum, mâine-poimâne — din nou nu se va putea cunoaște cu exactitate numărul inspectorilor cari funcționează la Departamentul Instrucțiunii și al Culturii poporului.*

Jibău, 21 Martie 1929.

*Nicolae Nistor*

## Despre amenzile școlare

Este titlu unui articol apărut în revista fundației culturale Regele Mihai I. «Lamura» anul al IX. No. 9—12 din Sept.—Dec. 1928 și semnat de Dl A. Voicu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nu mă voi ocupa de toate problemele intercalate de autor în acel articol, care s'a depărtat mult de scopul pe care și l'a propus, ci mă voi mărgini a schița problema astăzi atât de discutată a amenzilor școlare și totuș rămasă nerezolvată.

Legiuitorul când a făcut legea obligativității școlare și a prevăzut sancțiunile pentru cei care nu se supun ei, a avut în vedere nu amenzile școlare ca primul și ultimul mijloc, ci a lăsat la aptitudinile conducătorilor școlari ca să întreprindă alte mijloace mai oneroase pentru a convinge pe părinți să-și trimită copiii la școală.

Dar sunt cazuri unde nu toți părinții copiilor sunt apti pentru a-i putea determina să-și trimită copiii la școală. Aceasta fie din cauza sărăciei prea mari în care se sbat, sau din cauză că sunt mai avuți și atunci folosesc copiii în economie: cu porcii, oile, vitele, sau chiar cu găștele trimetându-i să le pășuneze, sau alții îi bagă de servitori la cei mai bogați, sau nu-i trimit la școală din rea voință din încăpăținare.

Și mai ales acum când suntem la începutul primăverii, când fiecare țaran, caută, ca să-și poată sămăna, bucata lui de pământ de pe urma căria să trăească, când fiecare părinte are nevoie de copilașul lui pentru a merge înaintea boilor pe brazdă, iar când o parte și cea mai mare din ei îi trimit cu vitele, se cuvine se discutăm aceeașă problemă atât de importantă.

Căci cum vine timpul lucrului, copiii ne părăsese școala și atunci noi ce facem ?

Invățătorul se duce pela fiecare, și în felul lui de a fi, le explică; ce nedreptate fac copilului că nu-l lasă la școală să-și capete pâinea cea de toate zilele, pentru ca să poată trăi mai ușor ca părinții lui și alte multe încă și la urmă vezi că omul prevăzător, le atrage atenția și la consecințele legale la care se expun.

Atunci țaranul nostru ca or și care altul, care e destul de împovărat cu toate dările ca și cum i-a pune petrol pe foc.

Iti spune verde în față ?

— «Du-te domnule și mă lasă că multe cereți dela noi, dar ne-a ajuns cuțitul la os și nu mai putem răbda. Ce voiți ? Ca și copii pe care noi i-am crescut să nu-i putem folosi unde ne trebuie și când ne trebuie ? Cú cine, se sămănăm noi ? Cu cine, să lucrăm noi ? Cine, să ne ajute pe noi la munca câmpului ? Cine, să ne aducă un ulcior de apă, sau un blid de mâncare ? Cine, alții, decât copiii noștrii pe care noi i-am făcut ! Poate legea tot să mă amendeze că eu copilul la școală nu-l pot trimite.

Dar nu numai atât, căci mamele fetelor mai mari de 12 ani vin și ele și îți prind a spune : «Că ele deacum nu le mai pot trimite la școală, nici iarnă nici vară, că de, mai mâini alaltă să mărită și ele nu vor să fie fetele lor niște neisprăvite, ci trebuie să le învețe se țese, se coasă haine, să pregătească, ba să le trimită și la horă.

Acuma vine și cealaltă ce brumă ți-au mai rămas și spune :

— «Da X, Y. de ce nu își trimit copiii la școală ? Ce ei îs mai cu coarne ca mine ? Nici eu nu-l mai trimit !...»

Ce face atunci învățătorul ? Ce mijloc i-a mai rămas, să-i poată convinge să-și trimită copiii la școală. Eu cred că altele nu, decât ultimul și cel mai drastic, amenda.

Conform legii se aplică amenda, se zicem, că, comit. șc. e de acord, dar în cele mai multe cazuri nu, dar se face cum se poate și amenda e pronunțată și se dă pentru încasare. Notariatele trebuie să o încaseze în termen de 20 zile. Țaranii bani nu au. Ce se face ? Indolența și aci ca și în multe părți e clară. Merge primarul și jurații și prind a lua ce găsesc mai rău prin casă și fac din cancelaria comunală o cameră de vechituri a amenzilor școlare.

Iar învățătorul în clasă rămâne să propună la băncile goale. Dar nu numai atât ci bietul învățător chinuitul și oropsitul de el cu o leafă de foame, lovit de sus prin inspecții cu notarea, căci nu are nici un progres în clasă, cum spunea și colegul Voicu. Iar ceilalți intelectuali se uită peste umăr la el, dar nu numai atât dar vine în relații rele și cu notarul, fiindcă trebuie să-și facă datoria cu încasarea amenzilor școlare.

Iar poporul pentru care se jertfește, pentru care muncește din zi în noapte, acum îl așteaptă la colțurile de stradă cu lemnul la mână, că pentruce l-a amendat.

Drept a avut colegul Voicu când a spus ; «De ce să amendăm ? !... Popa amendează credincioșii care nu merg la biserică ! ?» Și misiunea noastră Domnilor e cu mult mai grea ca a preoților. Căci noi nu-i putem înfrica cu necunoscutul, ci numai cu legea și legea e de oameni făcută. Și atunci cum venim noi să-i amendăm. *Să i amendăm noi care nu suntem apărați de*

nimeni, noi care suntem copiii nimănui expuși la capriciile tuturor, care încă se încumetă că au neamuri la Ierusalim să ne transfere din sat, deși ne facem datoria cu prisosință din singurul motiv că nu le plac ochii noștri, sau că muncim prea mult pentru amărățul de popor.

Și el încă îți primejduiește viața că vrei să-l faci om. Mai ales că el vede că în alte părți din jur unde nu-i frați să lasă pe tânjală, neinteresându-se de bunul mers al școlii și unde el nu se îngrijește de are sau nu toți copiii la școală și nu-i amendează, atunci țăranul îți spune de ce să fii tu mai cu coarne ca altul ce acolo nu e aceeași lege ca și aici și atunci trebuie să taci!!..

Câtă vreme la noi nu avem o școală uniformă unde la fel să se respecte legile țării muncindu-se la fel, e cel mai greu lucru pentru cei ce vreau căci nu pot.

Propune fratele Voicu ca învățătorul să fie ales și primar, dar atunci l-a bătut Dumnezeu!

Când astăzi are atâtea pe capul său, când nici noaptea nu se poate odihni liniștit, vorbesc de cei care muncesc cu adevărat pe ogorul patriei, și totuș nu poate să-și le îndeplinească punctuos toate agendele, dar să mai fie și primar, atunci nu numai că l-ar pedepsi câtă odată cu reținerea salariului pentru neexecutări de ordine, cum se întâmplă acum, dar atunci i-ar reține salariul întreg și ar fi peritor de foame pe drumuri sau în cel mai bun caz, demisia din învățământ și o altă carieră, care poate, ar fi cu mult mai ușoară ca a fi învățător. Amenzile școlare sunt pentru noi un obstacol care ne ține departe de popor și chiar dacă am reuși pe unele căi să ne apropiem de sufletul lor, totuș ei rece ne primesc. Și de acestea toate se bucură dușmanii noștri care ne visează mereu sub tocul lor. Dar vrabia mălai visează și țiganul prasnuc.

Între intelectualii unui sat trebuie să predomină o armonie desăvârșită, dar amenzile școlare ne despart. Preotul președinte, învățătorul secretar al comit.



șc., notarul încasatorul amenzilor și uite e gata stricată armonia. Preotul cu poporul nu se strică, cu notarul mai puțin, învățătorul copii în școală n'are!!

Deaceea trebuie ca On. Rev. șc. Jud. dinpreună cu On. Comit. șc. Jud. să dea prin pretura Plaselor un ordin prin care notarii, să raporteze despre încasarea amenzilor școlare întrucât și la On. Rev. șc. se află una copie după amenzile date pentru încasare.

Prin asta ne-ar scuti pe noi de divirgență și uitături pezișe și ar fi un lucru și mai clar. Noi numai să facem controlul cu registrul nostru notarului dar fără să dressem proces-verbal, ci numai să raportăm pentru confruntare. Eu cred că așa ar fi lucrul mai clar și toți intelectualii am putea trăi în armonie. Iar în privința acțiunii din partea părinților amendați, ar trebui să fim și noi apărați de cineva după cum sunt și judecătorii care pronunță pedeapsa cuiva care o merită, în urma unei încălcări a legilor contractului social și care se execută fără ca cel pedepsit să mai reacționeze cu ciomagul contra celui care l-a pedepsit.

Căci numai așa vom putea merge spre o viață normală și liniștită.

*Joan Leahu.*



## Chestiuni didactice.

### Desemnul în școala activă

Scopul desenului este de două feluri: direct și indirect. Direct, de-a desvolta simțul de observație, de judecată, de a desvolta capacitatea elevului de a-și putea exprima gândirea; nu numai cu vorba sau înscris, ci și prin desen. Indirect — are de scop desenul de a desvolta dexteritățile elevului, ambiția, pofta de a crea, făcându-l să guste din plăcerea creierii individuale.

Servind aceste scopuri deosebim 5 feluri respective genuri de ale desenului.

#### *1. Exercițiile de a desvolta dexteritatea mânei și a ochiului.*

Știm, că băiatul pentru a putea învăța a vorbi întâiu face ex. de limbă și așa poate să exprime unele sunete. Tot așa la desen. Nu putem vorbi de adevăratul desen până elevul nu și-a câștigat oarecare dexteritate în mânăuirea creionului și în observarea cu ochiul. Nu e nevoie să spun deci că acestea sunt de mare importanță, că deadreptul cunstitue baza desenului. Prin acestea exerciții își face elevul idee direcții; dreapta, stânga, sus, jos. Aici face elevul cunoștință cu linia dreaptă și curbă. Aici face băiatul mai întâiu cu mâna ntinsă mișcarea ușoară în forma cercului. In acestea ex. va observa elevul pozițiile diferite a liniei drepte — natural nu cu termeni din geometrie, ci cu termeni cunoscuți de el; linie culcată, în picioare său, înclinată. Tot aici deosebte noțiunile de rotund, oval sau colțurat. In sfârșit tot prin aceste exerciții va învăța elevul să înjumătățească dreptele și cercul.

Nu va trebui să accentuez, că pe toate acestea exerciții vom pune mai mai mare pond în cl. I. II. în legătură cu ex. intuitive. In cl. III. și IV. deja neglijam puțin, acestea exerciții oprindu-ne la fiecă lecție numai pentru puțin timp.

Al 2-lea gen al des. este *desemnul după natură*. Natura ne a creiat, în ea trăim, la ori ce pas tot de natură dăm. Spre secretele naturii tindem, a cunoaște lucrurie din natură

vrem. E firesc deci ca și în studiul desenului să luăm de model natura. Nimic nu e mai perfect ca natura resp, nicării nu găsești lucrurile mai desăvârșite ca în natură. Este de mare importanță deci, des. după natură, care nu e altceva de cât intuiția adevărată.

La acest gen e de frunte, ca prin întrebările noastră să ne convingem, dacă elevul și-a format ideea corectă despre obiectul dat pentru desemnare. Când ne-am convins despre aceasta atunci lăsăm să deseneze.

Și acest gen îl aplicăm deja din clasa I. natural ne mărginim numai la obiecte simple. La acestea desenele îl facem pe elev să observe numai contururile fără să-l pertractăm din alte puncte de vedere. Când desenul e gata ca elevul să observe să distingă soliditatea corpului îl schiativăm. În clasele următoare deja observăm obiectul din mai multe puncte de vedere, lungimea, lățimea și grosimea lui. Trebuie evident să avem mare grijă la observarea raporturilor de mărime în extinderea diferitelor părți ale corpului respectiv. Pentru a vedea mai corect raportul extensunilor diferite, vom face măsurări dese. În clasa III. putem începe deja a umbri desenele. Să-i arătăm părțile iluminate și părțile întunecate pe cari apoi le va umbri.

Adevăratul desen după natură se va face în cl. IV. Cu elevii mai pricepuți deja putem observa nuanțările mai fine, schimbările în raport cu depărtarea corpului dela noi. Să avem înaintea ochilor principiul, că tot ce pleacă dela noi e mai mic resp. de crește. Trebuie să intuim schimbarea cercului privit din diferite unghiuri. Aici primesc liniile adevăratele noțiuni de orizontale, sau oblice ori verticale precum și în ce privește raportul dintre ele; paralele în perpendiculare ș. a. În această clasă se pot desemna deja și frunze, colorându-le în culoarea lor naturală, ori umbrite, ori petate cu penelul. Câștigându-și dexteritatea manuuării penelului, deja fără greutate vâpsește lucruri cari cad în progr. cl. IV... În clasele supraprimare s'ar valida cu adevărat acest gen, deoarece după exercițiu de 4 ani ar putea să deseneze nu numai obiecte singuratice ci și mici grupuri, sau un tablou frumos din natură. Programa analitică însă pentru cursurile cu caracter agricol nu prevede nimic ci numai celor cu caracter industrial.

Precum la orice studiu tot ceace intuim și învățăm prețindem elevului să-o memorizeze și la un interval oarecare de timp îi cerem seamă de ea dându-i să o descrie, tot așa și la desemn ceace am intuit i-o putem cere în seamă elevului din memorie.

Aceasta ar constitui al III-lea gen de desemn s. a. *De-semnul din memorie*. Imi închipui că sunt caraghios când încerc a aminti marea însemnătate a ex. de memorizare.

Eu cred că stâlpii edificiului școlarizării după intuiție este memorizarea. Ori ce scop avem? Să dezvoltăm memoria elevului să fie sănătoasă, să fie încăpătoare ca toate cunoștințele primite să le poată înmagazina în loc curat, sănătos, unde să nu se strice să nu se piardă, ca la comandă să le poată scoate la iveală. Ori omul de scurtă memorie nu-l considerăm chiar de normal. Iată deci că la edificarea, la cultivarea, acestei importante calități contribuie și desemnul.

Acest gen îl putem aplica în doua metode: s. a. Intuim obiectul, observăm toate însușirile, și după ce ne-am convins că elevii l-au apercipiat corect, ascundem obiectul și-l dăm să-l desemneze. Ori aplicăm procedeul dela ex. de compunere: Prin întrebări potrivite redeșteptăm în memoria elevului lucrul învățat, ca să-l poată descrie. La fel și aici conversăm asupra unui obiect deja văzut, îi scoatem în relief părțile mai principale, raporturile de mărime, poziția și apoi îl lăsăm s'o desemneze. Aplicarea acestui gen de desemn va avea valoare și scop atunci, dacă după terminarea desemnului vom confrunta desemnele cu obiectul real. Făcându-se asemănarea, vor simiți adevărata plăcere acei elevi, cari aparciipiind corect î-și văd lucrarea bună, ori cei cari anapercipiaf greșit vor observa greșelile, iar noi ne vom forma idee clară de raportul în care elevii ș'au imprimat în memorie obiectul intuit cu câteva zile ori câteva momente înainte.

Experiența ne dovedește, că copilul deja de 3—4 ani îndată ce poate prinde creionul în mână, pe ori ce hârtie ce-i stă la dispoziție încearcă să facă diferite figuri, trăsături, murdărind toată hârtia. Fetele desemnează cu predilecție păpuși, mireasă, flori. Băeții, cai, soldații, biciu s. a. Și cu toate, că, figurile desemnate numai ei le recunosc, totuși desemnează cu plăcere. Faptul acesta e argumentul cel mai eclatant, că elevul este predominant de instinctul de a-și es-

prima gândirea individual, că are înclinare spre creațiuni proprii, ceace în școala primară se prezintă în mod mai potențat. Vedem zilnic, că elevii din cl. I. tot timpul liber sunt preocupați de aceste deseme. Această revelațiune a închipuirei, constituie al IV-lea gen de desemn: *Desemnul din imaginație.*

Principiile școlii active prevăd, că în școală să tindem acolo, să formăm caractere, oameni de valoare pentru viața practică. Adevărat că, desemnul nu-și are importanța cea mai mare în viața practică agricolă; își are însă rolul ei important în perfecționarea elevului de a ști exprima gândirea independent și individual. Acest scop îl servește de dreptul desemnului din imaginație. Oamenii se deosebesc așa de mult după caracterul lor, că aceaș scenă văzută de cinci oameni, fiecare în parte altcum o descrie. Ori viveciunea imaginației, diferă atât de mult, că un individ care n'a fost la războiu, ci numai din auzite știe să descrie cu mult mai fantastic mai viu grozăveniile războiului ca și altul care a fost de față. Să vedem în ce limite se poate aplica acest gen de desemn. În cl. I-II. să-i dăm elevului timp să desemeze după plac, din când în când să-l sprijinim câte cu un obiect din cercul lui de cunoștințe. În cl. III-IV. le limităm puțin, adeca le permitem să desemeze numai la ora de desemn unde le fixăm și tema. Pentru scopul acesta sunt bune poveștile, din cari să desemeze elevul o scenă, un tablou. E de dorit să-l facem acest gen de desemn în legătură cu (ex. de compunere) St. Nat, Geografie, dar mai ales cu ex. de compunere: unde putem alternativ să descriem un tablou desemnat și viceversa să desemnăm o scenă descrisă. Țin să amintesc, că dacă dorim că elevul să se desvolte individual un caracter; să nu-l conturbăm în fixarea imaginație pe hârtie, să nu-l influințăm prin observațiunile noastre, de vreme ce noi n'avem idee cum își închipue elevul scena care trebe s-o desemeze. Puterea de imaginație a lui îl servește pe el în această direcție.

Totuși trebe să avem grija să nu lăsăm, ca scopul bun urmărit să dovieze intențiunea la schițe pornografice, sau să se piardă timpul pentru o lucrare fără scânteie de viață.

Diferitele vietăți din natură, ca plante, animale, se deosebesc prin bogăția de culori, prin ornamentele primite dela natură. Și omul are instinctul decorației. Oricât de primitiv

ar fi el, simțul lui estetic se manifestă prin o bogăție oarecare de decorații. Având în vedere acest lucru să nu abandonăm mijloacele pentru dezvoltarea acestui simț. Femeia ca să-și arate simțul de curățenie, gustul pentru frumos, își decorează odaia cu farfurii împăuate cu flori, și pictează casa în colori vii. Grădinița de flori și-o aranjează în grupuri cu gust. Gospodarul își face și el un plan oarecare în aranjarea cu gust a gospodăriei lui. Deci, cât de mare importanță are aplicarea mijloacelor pentru dezvoltarea gustului față de frumos, cred că o înțelegeți. Constitue un grad de cultură oarecare.

Spre acest scop, ca mijloc, ne servește *desemnul decorativ sau ornamental*. În cercul de cunoștințe ce le posedă fiecare clasă, se aplică și acest gen de desen. Se compun deseme din diferite linii curbe, cercuri ori pătrățele. În clasele mai superioare în jurul unei figuri din natură se face ornament din aceeași figură. Ori se pot desemna motive clasice. Acest gen se aplică mai mult pentru a satisface poftă de creațiune a elevului, de a dezvolta gustul față de frumos, și de a stimula interesul elevului față de desen.

Am ajuns să termin cu felurile și importanța desenului. Țin să amintesc numai atât, că dacă vom aplica noi toate acestea genuri cu diligență și interes, atunci munca noastră vă avea rezultatul dorit. Elevii își vor însuși istețime în desen, li se va dezvolta gustul estetic, vor putea gusta frumusețile naturii, cari s'au dat uniform întregii omeniri pentru gustare și în fine pe măsură ce au trebuință pot să și aplice și în viața practică cunoștințele câștigate în școală.

Am spus la început, că voi face o mică paralelă între realitate și conform celor spuse până aci cum ar trebui să se prezinte desenul în școală.

Să luăm pe rând genurile. Pentru ca elevul să-și poată câștiga dexteritățile în desen trebuie să facem exercițiile necesare. Genul care se aplică mai puțin în școala primară este cel de a dezvolta dext. mânei și a ochiului. Spun din experiență, că dacă urmează ora de desen îmi aleg o figură oarecare, o desenez pe tablă și o dau pentru desemnare. Citez a afirma că cei mai mulți dintre colegi acest metod îl aplică mai des. Aș putea spune și motivul; pentru acest gen este cel mai greu, mai plictisitor pentru învățător și mai ales

dacă învăț. nu are plăcere față de desen, atunci acest gen este judecat la moarte. Trebuie să fim conduși de intențiunile cele mai bune și dacă nu ne place nouă, îi va place elevului. Natural, că dacă vrei să propui înjumătățirea dreptei, trebuie să procedezi metodic vorbind și intuind; căci în caz contrar, că ai desemnat o dreaptă înjumătățită elevul nu știe ce-i de făcut, de-acolo nu vede unde-i virtutea. Deaceia recurgem la figuri complete ca apoi elevii să aibă ce desemna.

Am onoare a Vă servi cu un procedeu, care trebuie să-l avem în vedere la propunerea acestui gen de desen.

Lecției îi premerge desenul învăț. pe tablă.

Urmează 1. *Desvoltarea interesului și fixarea țintei.* Cu câteva cuvinte, întrebări vii desvoltăm interesul față de desenul frumos ce se va desemna. Fixăm ținta. Vom desemna cutare sau cutare lucru. Pentru ca elevii să-și poată forma idee de obiectul fixat arătăm desenul. Facem intuirea lui. E important ca desenul învăț. să fie fidel, să corespundă realității și așa proporții să ia, ca să-l vadă bine toți elevii din școală. Vorbind de ex. de mână și ochiu e necesar la desemele mai ușoare să exercităm a-i face forma obiectului cu mâna în aer. Obicinuindu-li-se mâna cu forma figurii vom provoca câte un elev mai destoinic care va desemna figura pe tablă. Se vor corecta greșelile în comun și desenul se șterge. Se va face schița figurei deasupra hărții până învăț. observă că elevii au ținută recerută pentru a putea desemna. Se desemează apoi schița având grija să nu se apese creionul. Aceste conture se judecă, se constată greșelile, se corectează iar liniile bune se îngroașă ca să reiasă figura adevărată. Urmează aplicarea. În cât ne permite timpul face aplicarea, că exercităm des. figurii pe locul rămas gol sau pe tablă. Țin să evidențiez că desenul nu-i scris. Des. are alta ținută. Nu se șade jum. la stânga ca la scris, ci drept, cu mâna întinsă și creionul se mișcă din încheietura palmei. Căietul se ține pe bancă paralel cu marginile băncii.

Urmează des. după natură. Acest gen e mai fericit ca cel dinainte, căci e aplicat mai des. și acesta însă într'atâta, întrucât ne îngăduie numărul mobilelor din școală. Deja banca nu mai știe s'o desemeze nici un elev, deoarece n'a fost introdus în desemnarea acesteia. Nici acest gen de desen nu-i prea convine învățătorului, pentru că prea diforme

se fac figurile din partea elevilor. Firește, oră directă pentru aceasta nu se face. Dă elevilor obiectul spre desemnare iar înv. își vede de alte treburi. Imi vine să bănuiesc, că învățătorului îi convine mai bine, ca copiii să desemneze dupe desemnul de pe tablă și acest gen îl aplică numai atunci, când n'are timp să facă desemnul înainte pe tablă. Și acum după ce am văzut importanța acestui gen, după ce observăm desemele diforme din cauza noastră, să ne decidem a ne face datoria conștiincios. Deci să aplicăm următorul procedeu : Să dezvoltăm interesul față de obiectul arătat, vorbindu-le despre forma lui frumoasă despre întrebuințarea practică. Numim obiectul *anunțând ținta. Intuim obiectul.* Pe baza analitică sintetică, face să observe elevii forma, materia, mărimea părțile constatatoare, proporțiile, în fine culoarea. Urmează ca obiectul să-l aranjăm în acea poziție cum avem de gând să fie desemnat. După aranjarea lui, le fixăm elevilor partea de unde trebuie să înceapă desemnul, să constatăm conturile cari vor servi de forma obiectului. E de notat că în clasele mai superioare se vor observa nuanțările de schimbări în raport cu depărtarea dela ei.

Se face o convenție asupra mărimii desemnului adică se va des. în mărimea naturală, mai mare sau mai mic. Se va fixa locul desemnului pe hârtia elevilor. Apoi se poate începe desemnul. În decursul desemnării datoria înv. este ca să fie cu ochii la toate desemele și unde se prezintă o greșală mai mare, pentru a nu face elevul o muncă zadarnică trebuie să-l dirijăm să-i arătăm direcția bună, ca măcar aproximativ să samene cu realitatea. Precum diferă oamenii în însușiri, ori la scris, la fel și la desemn. Unul va greși forma, altul la proporțiile părților s. a. Deaceia corecturile se vor face în comun. Se va lua un desemn și acela se va corecta cu toți elevii. Nu însă desemnul aceluiaș elev, de fiecare dată. În fine se purigează desemnul. În clasele inferioare ne mărginim la îngroșarea conturilor, iar la clasele superioare putem da voie să umbrească ori să coloreze, fixând culoarea.

Mi se pare, că am pus la probă paciința Dlor colegi. Să-mi dați însă voie să vă comunic, că m'am extins mai mult asupra părților mai importante. De aci înainte voi fi mai scurt, punctele de plecare și procedeele fiind aproape aceleaș ca la genurile anterioare.



Constat cu regret, că dacă vreun gen de desen a fost neglijat într'o măsură oarecare, atunci desenul din memorie a fost împărțit în cea mai mare măsură. Să ne punem mâna pe inimă și să recunoaștem, că aproape a lipsit coplex din programul nostru acest gen de desen. Nu mă mir de loc de aceasta, căci reîmprospătarea în memoria elevilor, a cunoștințelor câștigate reclamă timp și preocupare intensivă cu elevii. Cece credem că e superflu pentru un așa secundar studiu ca desenul. Deși dacă se aplică ex. de compunere e foarte ușor să te servești și de acest fel de desen. Imi închipui că tot așa stăm și cu desenul din imaginație, cu puțină abatere în favorul elevilor. Simțindu-i nevoia, elevii fac desene din imaginație, din inițiativa lor. Rar când înv. le dă imbold spre aceasta.

Un procedeu deosebit ar fi prea lung să vă servesc. Se aseamănă, ba este același chiar, că la celelalte genuri, cu deosebirea, că la des. din memorie vom redeștepta momentul, scena, cât se poate de viu, în imaginația elevilor. Iar la des. din imaginație fixăm tema, iar concepția o lăsăm la puterea de imaginație a elevului.

Corectura la des. din mem. va consta în aceea, că vom arăta obiectul în natură ca să se vadă deosebirea și să-și corecteze greșelile. La des. imaginar. Corectură publică nu se face, ca ideea unuia să nu se influențeze de ideea celuilalt. Corectăm individual disproporțiile prea mari. Să pretindem însă și aici un lucru cu gust și curat. Tot la fel și cu des. ornamental sau decorativ. Nu se practică de loc. Dar luând în considerare înșămătatea lui, ar trebui să se aplice măcar în forma aceea, ca să se desemneze motive românești și să dezvoltăm gustul față de aceste, ca ei apoi să le întrebuițneze la costumele românești, ori vopsitul caselor.

La orice afacere sistematică ai nevoie de un plan sistematic. Ai preferența să ai rezultat bun, procedează după un plan bine întocmit. Ce condițiuni trebuie să îndeplinească acel program că să fie bun? Pe scurt Dlor.:

1. Trebuie să corespundă gradului de cultură a elevilor și în program să se observe înaintarea, progresiune în materie pentru a putea însuși dext-necesară gradat.

2. Va corespunde principiului șc. active programul luat

din lumea imaginară a elevului, obiecte cu cari convin zilnic, animale, mobile și în fine tot ceace îi este plăcut.

3. Pentru ca elevul să simtă plăcere la desemn, să se delecteze, să avem grija ca programul să fie variat.

În compunerea acestui fel de program să fie cu considerare la anotimpuri și la împrejurările locale. Și în fine programul trebuie să fie în concordanță cu celelalte studii ba mai mult în legătură chiar. Program destul de potrivit, este și în programa analitică. Sunt indicații numai, e adevărat, dar poți să ți le completezi.

În speranța că am fost destul de clar, că am fost înțeles încheiu cu aceea, ca să aplicăm desemnul cât mai intensiv și din punctul de vedere al variației de studii. Pentru că nu trebuie să uităm că „*varietas delectat*”.

Să-l aplicăm Dlor și din punctul de vedere național, de vreme ce avem nevoie de meseriași. Și să-l aplicăm din punctul de vedere al culturii sufletești știind, că arta frumoasă nobilitează sufletele. Nu mă'ndoesc că n'ntelegeți Dlor că, sufletele nobile ieșite dintr'o școală bună, ce pot într'un stat industrial agricol. Este cea mai frumoasă coordonanță a bogăției a culturii sufletești și a inteligenței. Suntem responsabili de ajungerea cât mai curând a acestei epoci.

Să muncim deci !

I. Fabian.



## Plan de lecție

Obiectul: Scris citit.

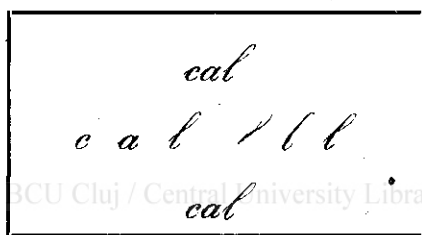
Subiectul: Predarea cuvântului normal »cal«.

*Lecția pregătitoare.* — Ce animale trăesc pe lângă casa omului? (Boul, calul, oaia, etc.) la uitați-vă voi aici ce animal e acesta din tablou? (Cal.) Se face intuirea calului din tablou. Se dă tabloul la o parte și se face desemnul de către propunător pe tablă, cu ajutorul copiilor. (Se pun întrebări copiilor și cu ajutorul răspunsurilor se face desemnul.) Sus plăcuțele. Desemnați și voi pe plăcuțele voastre calul. După ce s'a desemnat și de către copii, se vâra plăcuțele în bancă. Formarea unei gândiri despre cal, în care să se găsească cuvântul normal. Ce vedeți voi la tablă? »Văd un cal«. Ziceți cu toți! (Se repetă de două ori.)

*Lecția progresivă.* — Desprinderea prin analiză a cuvântului normal din gândire. Când zic eu, »văd un cal« câte cuvinte se aud? (trei). Care este cuvântul întâiu? (văd). Dar al doilea? (un). Dar al treilea? (cal). Se repetă de două-trei ori cuvântul normal. Analiza cuvântului normal și desprinderea sunetului corespunzător literei de predat. Când zic eu »c-a-l«, câte sunete se aud? (trei). Care e sunetul întâiu? (c). Dar al doilea? (a). Iar al treilea? (l). Care am zis că e sunetul al treilea? (l). Se spune în cor de 2— ori. Sinteza orală a cuvântului normal. Ziceți cu toți cuvântul »cal« dar rar c-a-l. Ziceți mai iute. Și mai iute. Uitați-vă, că am să scriu și eu la tablă cuvântul »cal«. Ziceți cu toți cuvântul cal dar și mai rar, ziceți încă odată și mai rar. Uitați-vă că am să scriu și eu cu-

vântul, dar cu literele deslegate. Care literă n'o cunoașteți? (I). Ziceți cu toți (I). Se scoate litera separată și se face analiza și sinteza. Faceți și voi litera »l« în aer și pe bancă. Scoateți plăcuțele și scriți litera »l« (se șterge). Se face sinteza cuvântului normal. Citiți literele acestea așa cum sunt ele scrise, mai repede și mai repede. Iacă acum am să scriu și eu cuvântul la un loc. Scriți și voi cuvântul »cal« pe plăcuțele voastre.

Planul grafic :



Copii! Gândiți-vă și spuneți câte un cuvânt în care să fie litera l. Cuvintele spuse de copii se scriu de către propunător pe tablă, iar copiii le scriu pe plăcuțe. (Se scriu numai acele cuvinte care se găsesc în cartea lor și formate numai din literele învățate având litera nouă.) Scoateți abecedarele. Se face intuitiv tabloul din carte. Citește odată propunătorul, citesc copiii și se face și citirea în cor.

*Lección recapitulativă.* — Ce literă nouă am învățat noi acum? (I). Din câte părți este făcută? (două). Care e prima parte? Dar a doua? Pe câte rânduri se scrie? Pentru lecția viitoare să scriți și să învățați lecția »cal« cu litere de mână.

*Ioan Boca, învățător*

*Filip—Bacău.*

## Sălajul.

### Din trecutul nostru

— Biografia dascălilor vrednici —

#### II.

#### POP NICOLAE

Învățătorul Pop Nicolae este unul dintre stâlpii de granit ai învățătorimii sălăjene și dacă l-am lăsa uitat am face un adevărat păcat.

O operă, ori de ce natură, este îmbrățișată cu plăcere de toți cei ce se bucură de foloasele ei iar autorul, dacă a produs ceva valoros este divinizat și trecut în pomelnicul oamenilor mari. Opăra lui Pop Nicolae a fost produsă în ogorul educației, făurită în cursul alor 43 de ani împliniți în decursul cărora a depus o muncă asiduă pentru cultivarea sufletului românesc pe toate liniile. Această muncă, înrădăcinată atât de adânc și a cărei roadă a produs altă roadă, mă face să îndrăznesc a spune că învățătorul Nicolae Pop merită un loc de frunte între reprezentanții învățământului nostru din generația bătrână.

Și până când alții se bucură de decorații și distincțiuni, el stă uitat de toți în comuna noastră, trăindu-și ultimele zile și așteptându-și cu resemnare sfârșitul ca atunci să dea seama Creatorului despre lupta dreaptă ce a luptat în această viață.

Cred că din partea noastră ar fi cea mai frumoasă faptă, care ar valora cât toate distincțiunile de pe lume, atunci când vom ceti și ne vom nizuî a cunoaște viața acestui bărbat, vrednic veteran al nostru, din care la fiecare pas avem de cules multe, multe exemple bune. Și pentru dânsul, credem, va fi cea mai mare mângăiere atunci când va afla că noi, urmașii, am știut să-i apreciem munca și să-i păstrăm în inimă veșnică recunoștință.

Pop Nicolae s'a născut în comuna Recea-Cristur, județul Solnoc-Dobâca la anul 1859 din părinți țărani. Primele cuno-

ștințe de carte le-a dobândit în comuna natală. După doi ani de școală și la îndemnul preotului și al învățătorului local, părinții săi l-au dus la școala ungurească din comuna Panticu de unde după un an a fost trecut la școala maghiară de stat din frunțașă comună Hida unde apoi a absolvat clasele elementare.

Deja din acest timp s'a afirmat viitorul om printr'o diligență exemplară și progres laudabil la învățătură. Acest fapt i-a determinat pe părinții săi să-l ducă la învățătură mai departe la gimnaziul armenesc din Gherla unde a isprăvit patru clase obținând certificat pur eminent. S'a înscris apoi la preparandia din Gherla, unde directorul acesteia, canonicul M. Șerban, văzându-i certificatul și-a exprimat regretul că nu poate continua liceul, dar din lipsa mijloacelor materiale era nevoit să rămână numai aici unde era mai ușor să se întrețină.

La anul 1877 a absolvat preparandia cu succes strălucit în urma căruia s'a văzut mai aproape de ținta vieței. Dorul de muncă pentru binele obștesc l-a îndreptat chiar din primele zile ale începutului carierei sale învățătoresți spre județul nostru Sălaj, căci a ocupat funcțiunea de învățător-cantor în comuna Coșeiu, având o leafă de 40 floreni anual, 80 vici bucate și 2 jug. de pământ.

După doi ani, în 1879 și în urma stăruinței părinților săi s'a reîntors în satul natal unde a ocupat acelaș post. Știa bine că nici un profet nu este primit în țara lui, iar dragostea plaiurilor sălăjene îl făceau ca mereu să se gândească la locurile părăsite. Aici avea lefșoară mai mare: 200 floreni numai. În timpul acela, în 1881, în urma unui circular ministerial a mai luat parte și la un curs de perfecționare de 6 săptămâni la Blaj, unde s'a distins.

O împrejurare norocoasă l-a adus iarăși în mijlocul sălăjenilor părăsiți, de cari nu s'a mai despărțit niciodată.

În anul 1882, făcându-și datorița creștinească, — ori poate în avântul tinereței, — a luat parte la un pelerinaj de la Mănăstirea Nicula și acolo a văzut afișat pe perete circularul Episcopiei Gherlei în care se publica că în com. Hidig, — acum Măeriște, — este vacant postul de învățător-cantor. Să nu uităm, că pe vremea aceea școlile românești din întreg Ardealul erau confesionale și erau sub auspiciile episcopului.

Acesta se îngrijea de buna stare a școlilor și dela el venea numirea învățătorilor.

Era anume specificat în acel circular că pentru îndeplinirea funcțiunei de învățător-cantor în această comună va primi o retribuțiune cu mult mai mare decât ceeace o avuse și astfel a fost atras din nou spre Sălaj. Idealismul său de adevărat apostol l-a făcut să uite greutățile vremii de atunci. A pornit deci, apostolește, singur, distanță de aproape 200 km. spre a-și cerca norocul și a se prezenta în ziua concursului. După cum povestește dânsul, a pornit pe jos, cu 2 floreni în buzunar, iar când îl răpunea oboseala drumului, poposea la margine ori la umbra vreunui pom, iar noaptea când îl ajungea se mulțumea odihnindu-și trupul ostenit de lungimea drumului și arșița soarelui, afară în câmp în mireazma unei clăi de fân de curând cosit căzută în drumu-i. Iar dimineața, trezit de cântecul ciocârlilor, în zori de zi își răcorea fața cu roua proaspătă de pe iarbă, prinzând noui puteri și când razele aurite ale soarelui se ridicau îl găseau din nou la drum.

A ajuns la țintă și în ziua de 20 Iulie 1882, chiar în ziua de Sf. Ilie el a fost preferat dintre cei șase câți concu-raseră la acest post. S'a potrivit par'că anume printr'o aranjare a sorții ca tocmai în ziua Sfântului Ilie care simbolizează eroismul în orice întreprindere, să prevestească lui Nicolae Pop că de aici încolo i-se deschid perspective noi de viață. Altfel cunoștea și el că misiunea de învățător contribuie mult la înaintarea ei faptul ca învățătorul să muncească jiniștit în acelaș loc.

Sosit aci, cu toate că nu avea mijlocele necesare cu ajutorul cărora să muncească mai cu folos nu disperează. Dragostea de muncă îl face să speredze și speranța îi trezește nou ambiții. Localul în care servea era mic, scund și necorespunzător. Românii erau săraci și nu puteau suporta povara edificării altuia. Statul dacă-l făcea puneia condiții. Și cea mai grea era introducerea limbii de predare maghiare. Aceasta ar fi însemnat distrugerea etnității naționale a poporului din această comună.

Învățătorul Pop Nicolae și-a dat seama de acest pericol dinainte vreme și și-a pus toată silința ca să stăvilească orice încercare de nimicire a noastră și să salveze sufletul ro-

mănesc. Pe toate căile a încercat a convinge poporul că numai în cazul când singuri se vor îngriji de localul școlar se vor bucura de favorul limbei materne în școală.

Și nu era lucru ușor să-i supui în acele vremuri pe bieții români la această sarcină căci erau și așa destul de săraci și îngreunați cu alte necazuri. Intre astfel de împrejurări se părea imposibilă zidirea unei noi clădiri școlare prin mijloace proprii, conform pretențiilor oficiale.

Era în comună pe acele vremuri un boier bogat ungur cu numele de Horváth Bertalan, care avea doi copii. Învățătorul Pop Nicolae ajunge instructorul acestora. Folosindu-se de ocazie a rugat pe acest proprietar să împrumute pe seama școalei câteva mii de coroane cu procente reduse spre a se putea începe lucrările. Reușind acest împrumut a mai contribuit mult faptul că nu cu mult înainte se zidise în sat biserica cea nouă, dela care a rămas un stoc însemnat de cărămidă și piatră, care s'a folosit pe seama școalei. Astfel s'a pus, sub stăruința sa, baza noului local școlar, care întrunea toate condițiile cerute.

În ziua de 21 Nov. 1892 inv. Pop Nicolae și-a văzut stăruințele încoronate de succes când, cu deplină satisfacție sufletească a asistat la sfințirea noului local școlar, dându-se menirei sale care și azi dăinuiește, bineînțeles, cu inovațiile aduse în decursul vremii.

Cât privește activitatea sa pe terenul didactic, nu cred, să fie în stare un condeiu slab să reproducă viața sa plină de fapte nobile în folosul mulțimei, căci a fost întotdeauna la nivel. Ca învățător în școală nu numai că era punctuos, dar a ajuns până la pedanterie. Lecțiile sale erau lecții cu cari mulți dintre noi s'ar mândri. Adunările învățătoresți din acele vremuri, la cari se producea dânsul cu vre-o predare, erau prilejuri de a-i eterniza în protocoale mulțumită publică pentru felul de predare. Astfel nu e greu de ghicit, pentruce generația bătrână eșită de sub mâinile lui îl laudă până la infinit.

În dorința de emancipare era cuprins de cel mai salutar altruism, căci nu căuta ca singur să prepondereze, ci ardea de nerăbdarea de a vedea și pe colegii săi ridicându-se. În acest scop în fiecare moment se silea să dea tot felul de îndrumări tuturor colegilor cari voiau să-l asculte. Soarta poporului plugar dela sate îl interesa în chip vădit. Și dacă ar



fi să căutăm arhivele foilor locale din trecut, nu arareori ne-ar fi ocazia de a găsi numeroase articole menite la promovarea și ușurarea vieții poporului plugar dela sate.

Însuși el ca persoană era exemplu în toate manifestațiile vieții. În toată lucrului câmpului, disdedimineață pleca la câmp și semăna grâu, apoi la vreme se înapoia la școală, unde semăna învățătură. Era un adevărat Seneca, care pleacă și se reîntoarce la coarnele plugului, numai să fie cât mai folositor neamului.

Deodată cu terminarea edificiului școlar cel nou, s'a început pentru dânsul o viață nouă. Autoritățile școlare superioare pretindeau dela el mai mult ca înainte. Și spre a se convinge de străduințele, respective, cum se îplineau poruncile guvernului ungar, cei mai mari adeseori căutau să vadă ce s'a lucrat în această școală. Și nu arareori a venit ba un »solgăbirou«, ba un alt și alt împuternicit, sau revizor la inspecție. Cartea școlii însă este plină cu laude din partea fiecăruia la adresa lui Pop Nicolae, cari îl îndreptătesc la cuvântul: strateg. Dacă ar fi să înșir toate însemnările acestea, cari figurează aievea în cronica școlii, s'ar vedea că cele spuse nu sunt o simplă poveste.

Amintesc în special, că însuși Ministerul Instrucțiunii Ungar prin inspectorul regesc Dr. Petri Mór, în zia de 15 Mai 1895, deplasat la fața locului a premiat pe învă. Nicolae Pop cu suma de 40 floreni, — sumă mare în acele vremi, — pentru meritele sale didactice, menționându-l printre primii învățători din Sălaj. Și această mențiune este eternizată în cartea școlii de însuși inspectorul respectiv.

Poate, — s'ar zice, — că aceasta s'a făcut cu vre-un scop. Nu zic ba, mai ales când cunoaștem »dragostea« ce ne o purtau stăpânitorii vremurilor apuse, însă Badea Nicolae a înțeles rostul acelor vremi și era prea deștept, ca să-și vândă conștiința pe galbenii lui Iuda. Iar pentru meritele sale de mare și bun român, la anul 1896, cu un an mai târziu, a fost premiat din partea lui Gheorghe Pop de Băsești, cu o vacă cu vițel.

Când era vorba de vreo mișcare de interes obștească, el se înșirua în frunte. Multă vreme a fost conducătorul și îndrumătorul reuniunii învățătoresți din jud. Sălaj, unde a îndeplinit funcțiunea de casier, apoi vicepreședinte, silindu-se

ca atât cu vorba, cât și cu fapta să îndemne pe colegii săi la muncă desinteresată spre binele comun și să contribuie cât de mult la strângerea rândurilor pentru ridicarea prestigiului asociațiunei.

Ca părinte și-a înțeles misiunea. Doi copii și o fată ce a avut, i-a crescut în cel mai curat spirit creștinesc, făcându-i pe ambii dascăli, iar pe fată soție de dascăl.

Ca creștin înțelegea să dea ce e a lui Dumnezeu, ce e a împăratului, împăratului. În fiecare sărbătoare era la biserică, unde împlora binecuvântarea cerească asupra muncii sale și îndemna pe poporeni săi la iubirea creștinească, virtutea cea mai nobilă ce există.

Rezultatul muncii sale se poate vedea astăzi clar. Sunt oameni cu vază mare, funcționari harnici, oameni destoinici, cari au avut norocul de a se împărtăși dela dânsul de cele dintâi cunoștințe. Amintesc pe dl Dr. Alexandru Aciu, actual prefect al jud. Sălaj, Dș. inv. Mărioara Oros din Buciumi, care numai prin mijlocirea dânsului a ajuns în situația de azi și alții, al căror nume ne scapă. Mai sunt o sumedenie de angajați în serviciul CFR, ori pela alte autorități din orașele vecine, îndemnați și pregătiți de dânsul.

A mai dat Dumnezeu și pacostea mare a războiului mondial. Nicolae Pop, fiind în etafe, nu a fost dus pe câmpul de luptă, ci a rămas acasă, unde totuși avea de luptat pentru menținerea moralului populațiunei rămase, precum și a speranței celor părăsiți în vremuri mai bune, în izbânda dreptății. Plângea împreună cu ei și se bucura mângându-i.

A dat Dumnezeu că a răsărit și soarele nostru. Dorobanțul român trecând Carpații a pornit întru înfăptuirea visului secular și ruperea lanțurilor de grea robie, ce apăsau greu umerii noștri. Răsunau codrii de cântecul vesel al oștirilor române, cari înaintau vertiginos, lovind dușmanul în inimă și ocupând frumoasele plaiuri ardelenene. Românii, deșteptați din somnul cel de moarte, se văd înconjurați de o nouă aureolă. Era strălucirea întruchipării speranțelor noastre milenare, uniunea mult dorită. Lanțul robiei căzut, într-o frumoasă zi de primăvară deodată cu răsăritul soarelui de aur a răsunat și pentru noi glasul de aramă al goarnei, care prevestea vremii noi. Vibrarea ei trecea cu fiori în toate mădularele sufletului nostru. Eram de acum sub stăpânirea unui Crai mândru

și frumos, sosit din răsărit pentru mântuirea noastră. Nu ne puteam stăpâni bucuria. Eram beți de atâta fericire.

Și Badea Nicolae a plâns de fericire înconjurat de poporenii săi, de această realizare mult dorită, pentru care au luptat și s'au jertfit sute și mii de suflete române.

Îmbătrânit și albit de greutatea anilor și a muncii depuse, dl Nicolae Pop vede că i-s'a apropiat vremea să se retragă într'un colț liniștit, unde să-și petreacă ultimele zile ale vieții. În anul 1920 a trecut în pensie dând loc altora mai tineri să muncească și ei pentru jinta ce a muncit și el o viață întreagă. Retras în căsuța sa în mijlocul celor ce i-a crescut și condus cu iubire părintească, se simte cât se poate de liniștit la gândul că și-a îndeplinit datoria. Se mângăie în speranța răsplatei veșnice, ce va urma atunci când Creatorul îi va cere socoteala acestei vieți.

Din parte-ne îi dorim încă multe zile fericite înconjurându-l de admirația și recunoștința noastră sinceră.

Știm că un condeiu neputincios este de a da viață unor vremi apuse. Ne facem însă datoria aducând un mic prinos puțină mângăere, vrednicilor noștri înaintași, cari își așteaptă sfârșitul și care au fost cândva mai mult decât ceea ce suntem.

Să nu uităm, că ceea ce sunt, vom fi și ceea ce vor fi, vom ajunge.

Măeriște, la 6 Martie 1929.

*Traian Cionș.*



---

Notă: Datele personale sunt câștigate direct dela dl inv. Pop Nicolae. Datele celelalte sunt câștigate parte din arhiva școalei, parte din publicații și broșuri, precum și informații culese dela cei ce l-au cunoscut.

Pagini de literatură.*DECOR ARDELENESC*

## I.

*În larg de orizonturi, cu cerul de azur.  
Se profilează'n zare un vârf de munte. sur.  
Și'n sat, pela respântii, hotar, — sau drum de țară,  
Isus, pe „restignire“, murind a doua oară.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

## II.

*La margini de pădure și codru fermecat,  
Pe vale, — 's risipite căsuțele diu sat.  
Sclipind printre prundișuri, pârâul cristalin  
Tot murmură în șoapte. curgând încet și lin.*

## III.

*Și veșnic, peste toate e liniște deplină  
Iar seara de sub codrii, răsare luna plină  
Și auzi în depărtare doinut înstrăinat  
Iar liniștea profundă se lasă peste sat.*

C. Drăcsineanu-Jlu.



## Cununa care sângeră

### Partea II-a

#### CA UN CRIN

Cum se schimbase—părea ca o umbră—palidă, cu privirile stinse, cu glasul tremurat.

Iși privea sfârșitul în liniște. Când i-am spus că sunt și eu bolnav—când i-am arătat pe batista brodată de mâna ei—mărturia care nu iartă—un plâns întretăiat de suspine, o podidi.

I-am șters lacrămile mari—implorând tăcerea.

Dar ea s'a dus... s'a dus înaintea mea. Eu am rămas să târâi mai departe povara vieții, îngreuiată de amintirea ei.

Par'c'o revăd, mă înlănțuia cu brațele vlăguite, îmi atingea fruntea cu buzele reci și-mi ținea mâinile între ale ei.

«Cum o fi dincolo? întreba câte-odată, rămânând pe gânduri perdută par'că pe drumul fără finit, gândul că o va reîntâlni pe mama sa, o mângâia.

— Ah! mamă, mamă... curând voi veni la tine... așteaptă-mă, așteaptă-mă.

Cu câteva zile înainte de a muri, îmi dăruise o cruciuliță. «E dela mama, când eram mică, mi-a atârnat-o de gât.

Țin minte. Era într'o Duminică. Tata plecase pentru vre-o două săptămâni. Zi și noapte, în fața icoanei, mama se ruga, aprindea tămâie. Intr'o zi, spre seară, o căutam, răscolind toate odăile. Nu era nicăiri. Incepui să strig. Trecând prin grădină, văzui ușa bisericii deschisă. Auzii un plâns. Era mama, sta în geunchi. Mamă—strigai—mamă, și-i alergai în brațe. Mă strânse la sân, mă sărută, și-mi prinse la gât crucea asta de argint. Am păstrat-o în amintirea ei. Păstrează-o și D-ta în amintirea mea. La câteva luni, mama muri. Tata a uitat-o. Când îi vorbesc de ea, se încruntă: A fost,—îmi zice— a fost. Acum? Și de cele mai multe-ori, mă părăsește. Măntreb de multe-ori: dacă n'ai fi fost d-ta, ași fi ajuns poate azi?—Și-mi răspund că nu. Iată atâta timp—cât oare? De când te-am văzut întâiu, m'am aruncat cu încredere în brațele iubirii. D-zeu mi-e martor, că n'am pătat această iubire.

— Prietene, mâine, când nu voi mai fi decât în amintirea ta, mâine când nimeni nu-ți va mai ieși în cale să te mângâie și să-ți suradă, — adă-ți — adă-ți aminte de mine.

Nimic nu e mai îngrozitor pentru un muritor, ca uitarea pe care o vede căzând în urmă-i. D-ta vei mai lupta, poate. Pe tata, iartă-l, dacă poți, te rog eu, eu, prietena ta dulce, iartă-l.

L-am iertat,—zisei, —l-am iertat de mult. Și pentru prima dată, buzele noastre, se apropiară.

Pentru prima dată...

\* \* \*

În fiecare dimineață trimite pe Ionel la mormântul ei, ca să aprindă o lumânare sau să-l tămâieze.

Une-ori mă duc eu.

Stau ceasuri întregi lângă crucea de lemn sculptată frumoasă. Țărâna proaspătă, escală mireșme. Ici, colo, câte o floare o împodobeste. Cât de mult iubea ea florile, aceste potire de mireșme și splendori, — cum le zicea. Și acum, iată-le înfrumusețându-i mormântul cu zâmbetul lor curat, cu rănile lor ușoare. Poate că florile acestea acumulează ceva din trupul, din parfumul ei feciorelnic. Când le rup, văd scurgându-se mireasma limpede ca mirul, ca lacrima. Fluidul vieții ei s'a strecurat, poate, în ele. Legea vieții, e să înflorească din moarte.

— Voi, mânilor, cari vă obosiți să culegeți aceste flori, sfântă fie-vă jertfa. În mănunchiul pe care îl sărut acum, simt fiorii ei. În petalele ce se scutură, plutesc crâmpeie din viața ei. Voi, mânilor, fiți bine-cuvântate.

\* \* \*

Intr'o seară, am găsit acolo pe preot. Sta în genunchi, cu capul între mâni. Mă zări. Se repezi la mine, mă luă de braț și mă duse în fața crucei.

— Nu te'nfiora în fața morții, îmi zise. Toți suntem sclavii ei. Ai iubit-o—știu. Nenorocit ce sunt. Ai în fața d-tale pe cel mai mizerabil tată. Ești în stare să-l înțelegi și mai ales să-l ierți.

În fața acestui mormânt, în care se odihnește ea—îți zic d-le învățător,—iartă-mă! Duhul ei, ne vede,— poate,— stro-pindu-i-le cu lacrimi.

Ce fericită va fi fost ea--acolo în cer.

*Gh. Popovici.*

## Revista revistelor

### Spicuiiri — Note

*Constatări îngrijitoare.* Dacă urmărim cu atențiune ziarele și revistele noastre, aflăm la ordinea zilei chestiuni culturale, în fiecare număr. Aceasta pentru că cultura are importanță cu mult mai mare decât s'ar crede, căci de mulțimea și adâncimea cunoștințelor individului, depinde în cea mai mare parte traiul activitatea lui, precum și îndeplinirea datorințelor sale cetățenești, apoi și ca soț și ca tată. În resumare, situația generală a țării depinde dela starea culturală a poporului.

Chestiunile culturale formează deci o preocupare serioasă nu numai a Ministerului, ci a tuturor factorilor competenți și a ziaristicii încă. Toată lumea solicită cartea și mai multă carte pentru masele dela sate, dar sunt puțini aceia, cari văd *disproporțiile culturale*.

Legea școlară de pe vremea domniei lui Alexandru Ioan Cuza, a fost o mare binefăcătoare pentru poporul român, pentru că învățământul era obligator și gratuit. Poporul primea învățătura strict necesară, ca să știe cari sunt datorințele lui ca cetățean pentru folosul obștesc, ca totul să meargă bine spre fericirea țării și a neamului, căci „Unde-s mușli mai pricepuți, puterea crește și „cultura stă la baza progresului oricărei națiuni.“

Cu toate acestea rezultatul instrucțiunii publice nu este suficient. Trebuie să admitem, căci este așa, că numărul școalelor noastre este prea mic. Și iată primul motiv, pentru care nu se pot sili părinții să-și dea copiii la școală. Și dacă-i silim nu avem încăperi ca să-i primim pe toți. De aici urmează că, obligativitatea învățământului devine o măsură, care este incompatibilă cu realitatea. Apoi taxele către comitet și alte taxe, iau uneori și în unele locuri, proporții apreciabile, cea ce e o dovadă că, învățământul primar nu mai este gratuit în România.

Dar problema învățământului după războiul mondial a devenit și mai grea și mai complicată. Astăzi, când

școala primară trebuia să fie un factor direct de unificarea socială, ea este departe de a se bucura de atenție și solitudine, intensificate în proporție cu nevoile timpului. Lipsa de școli și învățători în provinciile alipite este mare. Absolvenții școalelor normale ajunși aici, în aceste provincii, din cauza totalei lipse de bunăvoință a populației, din unele locuri, și chiar și a autorităților locale, î-și părăsesc postul. Desele transferări și detașări a învățătorilor titulari încă este un lucru regretabil. Între astfel de împrejurări, dela școala primară nu putem pretinde și aștepta nici un progres.

Paralel cu această situație anormală a școlii primare, putem vedea că, liceele și universitățile sun pline de studenți de ambele sexe. Părinții î-și duc copiii după absolvirea clasei a patra la liceu, ca să-i vadă mâine — poimâne cu bacalaureat, licență, oameni culti. Dar nu se cugetă că apoi ce va urma?... În consecință cursurile supra-primare, în mare parte rămân fără școlari.

Este adevărat că statul asigură libertatea școlarizării, dar nu și-a luat angajamentul (căci nu se poate) ca să plaseze pe toți absolvenții liceului și facultăților, din care cauză — și din lipsa de prevedere a părinților — privim dese surprize extrem de neplăcute.

Astfel stând lucrurile, părinții sunt datori să-și îndrumeze copiii și pe tineri pe căile cele mai potrivite din punct de vedere practic. Vor lăsa deci ca copiii lor să aprobe școala primară mai întâi și atunci vor avea, deopotrivă, copiii și părinții, satisfacția, că timpul școlarizării l-au întrebuințat în așa fel, că și-au asigurat, pe lângă cunoștințele necesare, un viitor sigur, baza fericirii lor și a familiei din viitor, căci „meseria-i plug de aur“. Iar dacă toți patronii ar cere ucenicilor certificat de absolvirea cursului primar, ce mult ar câștiga și meseriașii și meseriile!

Deci toți cei chemați, și în primul rând noi învățătorii, trebuie să ne gândim serios asupra acestei chestiuni și să lucrăm în măsura posibilității, spre a contribui la evitarea unui rău mai mare decât se pare.

(Școala Someșană)

*Simion Oros.*



## Situația învățământului din țară

Răspunzând la numeroase întrebări și interpelări, Dl. Ministru al Instrucțiunii în ședința din 11 Aprilie a. c. arată starea tristă în care se zbate învățământul de toate categoriile de la noi din țară. Fiindcă o bună parte din cele expuse se referesc la învățământul primar, redăm și noi în rezumat după ziarul «Curentul» cele spuse de Dl. Ministru, ca și cetitorii noștri să poată lua cunoștință de ele și să scoată învățătura, ce se impune pentru îndreptarea relelor.

S'au semnalat — spune Dl. Ministru — relele cari distrug țara. Este ușor de constatat cu date și cifre cari din nefericire sunt adevărate. Soluțiile însă ca aceea a desființării comitetelor școlare sunt discutabile. Ar trebui să deființez și direcțiile școlii, căci sunt multe fraude ce se comite de către directori. Am făcut cercetări informative și abundă neregulile descoperite.

Îndreptarea este foarte grea, trebuie luptă zi de zi. Am luat dispoziții cari știam că nu vor putea fi delă început respectate.

*Anarhia și dezorganizarea domnește de sus în jos în învățământ. Există necinste apoi în administrarea banului.*

Eu respect legea și sunt sabotat sistematic de organele mele subalterne. Am pedepsit organe de control inamovibile și lucrul m'a durut.

Convingerea mea este că dezorganizarea pornește de sus în jos.

Cauza este că miniștrii au dat ei personal exemple rele.

Vă dau un exemplu: se votează de parlament un credit de 57 de milioane pentru ajutorarea fiilor de funcționari, iar ministrul îi dă cu totul altă destinație.

Se făceau apoi afaceri cu vânzări de imobile. Li trebuia ministerului localuri sau nu, el cumpăra imobilele favoriților politici. Eu și acum plătesc procente enorme la datoriile pentru cumpărări de imobile de care n'am avut nevoie. Trebuesc 7600 de creanțe pentru datorii din 1913 până acum.

Astăzi, din cauza destrăbălării care domnește în toate

domeniile vieții publice, remedierea este foarte grea.

Despre fraude, să vă spun eu și vă veți îngrozi, căci și eu m'am îngrozit.

Nu există act în învățământ care să nu fie viciat.

S'au introdus persoane streine de învățământ care nu făceau decât să se plimbe și să încaseze parale. Am luat măsuri ca toată lumea să stea la catedre nu ca până acum să împânzească revizoratele și inspectoratele. Sexul slab apoi a fost favorizat și i s'a admis cele mai neîndreptățite solicitări.

Voi aplica cu îndărătnicie această deviză: profesorul la școală și catedră.

Bugetul Statului trebuia să suporte o mulțime de inspectori și revizori diurniști pe care eu i-am pus în disponibilitate.

Apreciez munca tuturor și nu îngăndui să facă politică organele de control, nici chiar acele inamovibile.

Fiecare aplica legea numai prin prisma intereselor și a prietenilor de partid, lucru ce nu se mai poate tolera.

Afirm de aci că toți cei pedepsiți au fost numai din cauze politice. In ceea ce privește inamovibilitatea, cred că nu poate fi atacată, ea fiind necesară.

Învățământul complimentar cu care se cheltuesc sume fantastice pentru plata corpului didactic nu dă rezultatul dorit,

*Trebuie să facem un învățământ primar țărănesc și numai acei dintre copii care vor dovedi a fi niște minți luminate trebuie să-i îndrumăm la școlile secundare.*

S'a mai pus de d-nii interpelatori chestiunea cărților didactice. Nu fac comerț numai membrii corpului didactic, ci și diverse societăți, cari au mers până acolo încât au impus vânzarea a diverse cărți, cocarde, etc., iar unele s'au și imprumutat cu bani dela comitetele școlare.

Vom căuta să remediem treptat aceste rele. Sancțiunile trebuie să fi drepte și fără patimă, iar la această operă apelez la d-v. pentru că nu o pot face fără dv. **Mg.**



## Administrația școlară.

### Despre comitetele școlare

Subiect la ordinea zilei, prin bunele intenții ale Dlui Rev. șc. Mărgineanu, (de a prinde ecouri din activitatea lor) cred că fiecare dascăl are ceva de zis în această privință. Și mai ales, fiecare secretar al Comitetului școlar, poate mărfuri și sincer că, în loc de ajutor, comitetul școlar îi aduce greutăți. E drept că ele își au rostul lor bine definit în regulament și ordine dar în firea noastră a românilor, există convingerea că legile sunt doar pe hârtie, iar nu făcute spre a fi aplicate întocmai. Ți-o spune aceasta atât funcționarul biurocrat-sceptic cât și țiganul de azi — iar dacă în sat motivezi activitatea și eventual necesarele măsuri de restricțiune în sensul contrar, adică în baza legii, țăranul te privește indiferent și parcă ți-ar răspunde: cu astea nu vei sta la noi! — și drept are.

În schimb însă, se remarcă între ei un spirit f. activ, de a teroriza — sub forma ce-o înțelegei — cu comitetul școlar.

Îți răspund cu ifos; cine-i statul? — noi! Și n'ar fi nimic, dacă ar înțelege că cine are drepturi, are și datorii, de a da concurs învățământului, ba-i pune piedici. Să precizăm:

După voia membrilor comitetului școlar, sălile de învățământ nu trebuiesc văruite și radical curățate decât odată pe an: în vacanța mare. Și doar la inspecții, organele de control scriu în procesul verbal starea curățeniei, depedentă de alți factori, însă a cărei urmări se răsâng numai asupra învățătorului. Ar mai vrea oamenii, ca lemne la școală să se aducă numai treptat, — câte 1 car, două și alea verzi, cum se capătă. Speze de cancelarie, deplasări la cerc. culturale, ajutor elevilor săraci, premii, bibliotecă, — să nu se facă, — căci se poate fi și fără de acelea — iar dacă reușești să faci ceva, trebuie să te tocmești cu ei și să te aștepți la relațiuni nu prea bune. Ar fi și comitete cari fac excepție, dar prea puține cred. Cu aplicarea obligativității școlare, tot învățăto-

rul poartă ponoasele căci, dacă membrii aprobă listele, în schimb au mare dexteritate a se spăla pe mâini față de oameni, — tot în spinarea învățătorului. S'a format acest curent de acuzație necondiționată asupra învățătorului, care, dacă i-ar stă într'ajutor cei ce pot a-l ajuta, dar... notarul, care trebuie să încaseze amenzile, se susține dela aceasta și drept răzbunare, tot asupra învățătorului instigă, de ce-i dă de lucru. Cei mari tofuși, cer litera legii, și cum se face, cum se drege, că tot învățătorului i-se gădesc greșeli. Ba încă, este câte un membru în comitetul școlar, care se ține foarte isteț și care, dacă învățătorul nu-i face pe plac, își arogă asupra lui tot felul de drepturi, până și controlori... didactici și, înarmați cu îngustimea lor de spirit, se duc în sala de învățământ, în chiar timpul orelor de cursuri și se iă la bătae cu învățătorul, așa cum a făcut preotul dela Nadișul român. Iată activitatea dureroasă dar reală, a unui președinte de comitet școlar care, spre cinstea celorlalți, nu se poate generaliza. Tocmai persoane, dela care te aștepți la mare ajutor și aport de prestigiu, — prin patimi omenești fac operă de destrucțiune.

O altă latură a acestui subiect, devenită curentă de un an de zile, este situația financiară a Comitetelor din comunele cu buget deficitar. Se știe că prin suprimarea taxelor comunale, bugetul unor comune este în raport de ajutor ce-l dă statul și care se primește tocmai toamna. Casierul com. notarul, plătește nevoile școlii numai treptat ce survin și când are bani — încât acum — până la toamnă, răspunde indiferent, că nu sunt bani. Dacă s'ar rezervă școlii suma aprobată în buget, din care să plătească la timp nevoile școlii, ar fi o soluție dreaptă, dar aici, din cauza excesului de zel al Dlui Notar, care speculează cu o avariție revoltătoare plățile comitetului, — niciodată nu a afectat com. șc. suma aprobată în buget. Iată încă un for, la care, în afară de perceptor, învățătorii sunt avizați să se căciulească. Se va zice că nu trebuie să intervie personal învățătorul, ci numai să emită bonuri de pl. la furnizori. Ideal dar inaplicabil, că nu dă nimeni nimic pe o simplă fițuică, tot din cauza greutateii cu care se obțin banii. Se va zice iarăși că inv. să ceară comitetului aprovizionarea școlii cu cele necesare dar, și-se răspunde: «cine-i trebuie să-și caute». Dnii membrii n'au

vreme s'a piardă fără plată. Și revenind la chestiune întrebăm: Care-i soluția? Din ce să vieze școala pânăla toamnă? Eu cred că, On. autoritățile școlare, cari cunosc starea de lucruri, — în frunte cu Domnul Prefect părintele comitetelor școlare din județ, vor găsi soluția, intervenind special pentru aceasta categorie de școli și vor ordoná Dlor notari mai multă lealitate față de revendicările juste ale Comitetelor școlare, cari trebuie să vrimeze în fața altor nevoi comunale de mâna II-a. Iarăș nu putem generaliza că toți notarii fac astfel de șicane, amintite mai sus, dar cei mai mulți.

În zadar se va considerá învățătorul ca centru al activității comitetului școlar, dacă cei cu ajutorul cărora poate face ceva, nu sunt și ei îndrumați la orice ocazie și pe cât se poate.

Ținta noastră, — paralel cu a organelor superioare competente — să fie: lumînarea și selecționarea comitetelor școlare, cu membrii cinstiți, idealști și înțelegători, — înfierea abuzurilor, dar și susținerea hotărâtă și cu demnitate a intereselor care să ne ducă la scopul cel cu toții urmărim.

Sâg, 6 Aprilie 1929.

*C. Drăcsineanu-Jiu.*



## Note și Observări.

### Scrierea frumoasă

Dacă examinăm scrisoarea elevilor dela școalele primare, vedem că abia 8—10% au scrisoare mai bună, din rest unii mai rea decât alții. Este natural, că după ce ies din școală, scrisoarea nu numai că nu li se îndreaptă, ci devine din ce în ce tot mai slabă și mai neîngrijită.

Constatat odată acest fenomen, am fost preocupat de cauzele, cari îl produc. N'a trebuit să le caut multă vreme până când le-am putut descoperi. Cele mai multe sunt atât de evidente încât oricine le poate constata fără multă osteneală. Doar singur cei chemați, învățătorii, sunt aceia, cari le ignorează. Și e păcat, fiindcă dacă s'ar sesiza ei, ar găsi și aplica mijloacele potrivite pentru îndreptarea răului atât de generalizat.

Scrisoarea rea detrage mult din muncă și autoritatea școlii și a învățătorilor. Sunt puțini aceia, cari au posibilitatea să se convingă despre propresul realizat în școală. Cei mai mulți se orientează după exteriorități, între cari se numără și scrisoarea prin care se manifestează cu mult mai des elevii școlii primare decât prin arătarea cunoștințelor. Este natural dacă și lumea se orientează și judecă din ceea ce vede. De altfel scrisoarea are un rol important în viața de toate zilele și este cea dintâi cerință a stilisticii să scriem frumos, ceteț și curat. Am putea spune, că scrisoarea e omul.

Copilul când vine la școală nu este conștuit de sămănările și aptitudinile, cu cari l-a inzestrat natura. Este datoria școlii să le pună în activitate și direcționeze. În privința scrisorii greșește școala prin faptul, că nu-i învață și deprinde pe elevi cu condițiunile cele mai elementare a unei scrisori frumoase. De controlare și direcționare nici nu mai vorbesc aci, deoarece lipsind condițiunea primă, nu se pot aplica celelalte. Nu putem cere ceea ce n'am dat și totuși

mulți învățători greșesc contra acestui adevăr.

Ca să ne putem obișnui elevii să scrie frumos, trebuie să avem în vedere mai multe cerințe fără de cari orice trudă va fi zădarnică.

În cel dintâi rând să-i învățăm cum trebuie să țină creionul în mână și cum să stea la scris, apoi să-i deprindem până când fiecare o ști și o face corect.

Sunt foarte puțini elevii cari satisfac acestor două condițiuni primordiale. Am văzut la examenele de absolvire elevi, cari țineau rău condeiul în mână, steteau întorși spre dreapta cu brațul liber, nerăzămat de bancă și plecați pe scrisoare până la distanță de abia 10—12 cm. etc. fără ca nici unul dintre membrii comisiunii să se fi sesizat de aceste greșeli și să-i facă atenți.

Trecuți peste prima etapă, le vom cultiva simțul de observare asupra modului cum trebuie să scrie corect literile și numerii, și cum să împreune literile în cuvinte. Astăzi în cele mai multe locuri nici această condițiune nu se are în vedere. Urmarea este, că elevii nu știu scrie corect și frumos literile și numerii unii le scriu întors, alții numai de jumătate. Am văzut litera «o» scrisă dela dreapta spre stânga și multe alte litere scrise greșit ori pocit, numerii 2 ca semnul întrebării, 3 și 5 fără terminarea liniei ultime (încovoiată în sus) ca să nu mai aduc alte exemple.

Cultivarea scrisului frumos se va continua prin scrierea după comandă (pe tact). La început li se descrie fiecare linie, după care urmează executarea s. ex. i, linie subțire în sus, groasă pe ea în jos, de desubt încovoiată în sus, punct. După ce s'au obișnuit, descrierea liniilor se va înlocui cu numerii 1. 2. 3. 4.

Tendința de altfel naturală a elevilor de a scrie repede, ca să scape cât mai curând de lucru, se va împiedeca cu toate mijloacele și se vor constrânge să scrie încet și caligrafic, deoarece prin scrisul repede își strică scrisoarea cei mai mulți elevi.

Învățătorii vor grijă ca scrierea lor pe tablă etc. să poată servi totdeauna ca model, la care se vor provoca. În acest caz elevii se vor trudi să-l imiteze și nu fără rezultat. Împrejurări, cari astăzi nu se observă. Am avut ocaziune să văd atâtea scrisori de ale învățătorilor, cari se pot numi ori

cum, numai scrisori de model nu.

Tabla și caetele vor fi provăzute cu linii pentru caligrafie, în cari vor scrie până în cl. III și numai începând din cl. IV se vor deprinde a scrie între linii dictando. Am auzit de elevi, cari în cele 4 cl. primare n'au scris cu penă.

Executarea unui ordin nu este în funcție numai de calitățile și intențiunile, ce urmărește, ci poate în cea mai mare parte de controloarea executării. Tot așa stăm și cu aplicarea mijloacelor pentru asigurarea scrisoarei frumoase, trebuie să exercităm cu toate ocaziunile un control sever și amânat și să arătăm greșelile și îndreptarea lor.

Aplicarea acestor mijloace nu se va mărgini numai la cl. I și II, ci se va estinde la toate clasele și la oricare lucrare în scris, care trebuie judecată și notată nu numai din punct de vedere al conținutului, ci și a formei externe: scriere, curățenie, etc.

Numai atunci dacă vom proceda în modul indicat mai sus, vom putea obține, ca în viitor elevii noștrii să aibă o scrisoare frumoasă și ordonată.

*J. Mango.*

---

## Dela „Calul bun“ la „Calul bălan“

Intr'una din ultimile seri frumoase ale toamnei trecute, câțiva prieteni ne găseam la o masă, într'o grădină de vară, invitați ai celui mai în vârstă dintre noi — profesor, de aproape 30 ani, la un liceu din provincie. — Prin geamul întredeschis al unui „pavilion“, de care masa noastră era aproape lipită, isbucnea în afară ritmul vioin al unui cântec popular, pe care două voci de femei tinere îl frazau, acompaniate de lăutari: „Calul bălan, șoseaua-i verde“. Hohote de răs întrerupeau, uneori, cântecul, iar pe storul tras, al ferestrei, lumina proiecta, în răstimpuri, siluete cari se îmbrățișau. Și de-odată, un vânt stârnit pe neașteptate, izbi în lături canaturile ferestrei, iar storul, umflat ca pânza unei corăbii, se ridică asupra unei scene neuitate. Două fete, pe jumătate amețite de vin, cu scaunele lăsate pe spate și





cu picioarele desgolite până deasupra genunchilor — sprijinite pe masă, cu fețele dogorite și cu ochii scânteietori; făceau chef, în tovarășia a patru bărbați; iar pe capetele lor — amănunt neașteptat — două berete de culoare, cu două insigne: pe una, o flacăra aurie brodată cu roșu, iar pe cealaltă doi șerpi de aur, împlețiți de-asupra unui vas de formă antică. Am rămas incremeniți. Erau două studente...

Incidentul ne-a stricat toată dispoziția. (Unul dintre noi, cunoștea din familie pe una din fete.) Am început a vorbi în șoaptă, ca filozofând în loc să petrecem.

— „Cum e cu putință?“, se întreabă bătrânul profesor, „cum e cu putință?“ Și atunci, unindu-ne amintirile și impresiile, a trebuit să convenim că lucrul nu e chiar atât de rar, ba, dacă trebuie să fim drepecți, cazul celor două fete, dacă nu constituia regula, dar nici ca o excepție nu putea fi socotit. Am încercat a găsi explicația fenomenului: războiul, vremurile tulburi de după aceea, viața mai mult în afară de căminul părintesc, lipsa, poate, ori — mai curând — setea de lux, etc.

— „Un lucru e sigur“, încheiă profesorul. „Una din pietrele unghiulare ale societății noastre — familia — se năruie. Mater familias moare!...“

Înăuntru, fetele reluaseră cântecul „da capo“:

„Calul bălan, șoseaua-i verde“,

„Ține-mi-l, doamne, nu mi-l pierde“...

Și de-odată, printr'un joc bizar al asociației, o frază ne-a venit în minte. O frază auzită, pentru ultima oară, în anul când a început războiul și în care de asemenea era vorba de un cal. „Calul bun, din grajd se vinde!“ Era replica unei doamne — mamă a trei fete, de măritat — către o prietenă care o sfătuia să-și mai scoată fetele „în lume“, dacă vrea să le poată, mărita. Fraza aceasta o mai auzisem în copilărie. Era un fel de maximă a pedagogiei materne de pe acele vremuri. Pe atunci, fetele creșteau, mai mult pe-acasă, făcându-și un cult din căsătorie și maternitate. Iși lucrau singură zestrea, se măritau și-și creșteau copiii și — lucru de necrezut! erau totuș, fericite.

Când te gândești că n'au trecut decât 13 ani de atunci! Cine va isbuti să arunce, vre-odată, puntea înțelegerii, peste abisul acestor 13 ani?

„Curentul“

*Grigore Patriciu.*

## Activitate extrașcolară

### Concertul școlii normale din Zălau

Activitatea culturală este un punct principal în programul de muncă a învățătorului. Nu este de ajuns să învețe pe cei mici, ci trebuie să se ocupe și cu cei mari și să răspândească în mijlocul lor cât mai multă lumină și cultură prin cursuri de adulți, serbări culturale, conferințe etc. ca să completeze ceea ce au uitat ori n'au învățat în școală.

Este natural, că învățătorimea trebuie să fie educată și pregătită în această direcțiune din școala normală, altfel cu greu își va putea îndeplini datoria de propovăduitor al culturii.

Că școala normală se nizește să-și pregătească elevii și în această direcțiune și că sămânța aruncată a găsit bun teren în sufletele elevilor, cea mai bună dovadă este serbarea culturală a societății de lectură «Grigore Maior» a elevilor dela școala normală din Zălau, aranjată cu concursul școlii medii de fete din loc, la 17 Martie a. c. în sala teatrului orașenesc.

Programul a fost bine întocmit și ales din următoarele puncte: 1. Zorile, marș executat de orchestră, 2. Personalitatea și rolul învățătorului în noul Stat Român, conf; 3. Din prag, poezie de Al. Vlahuță; 4. Cântece populare, cor; 5. Se face ziuă; piesă de Z. Bârsan; 6. Mișunile, potpouri naționale, orchestra; 7. Țăranul la București, monolog; 8. Marșul lui Mihai Eroul, cor.

Toate punctele din program au fost bine predate, laudă conducătorului corului, elevilor și elevelor, cari și-au știut interpreta rolurile cu atâta precizie și destoinicie.

Această serbare culturală ne-a prilejuit o seară veselă și plăcută. Am dori ca conducătorii școlilor și societățile de lectură să aranjeze în fiecare an cel puțin 2-3 serbări culturale, dar să facă mai multă propagandă pentru ele, ca să poată avea un public cât mai numeros.

## Serbarea cercului cultural „Ioan Vidu“ din Boian

Poate pentru mulți acest cuvânt de „cerc cultural“ a devenit un cuvânt a unei întruniri distractive a învățătorilor și astfel acest titlu le va părea la unii plictisitor. Eu unul care am participat la prima ședință a acestui cerc cultural, ținută în comuna Boian, am fost adânc impresionat de munca desfășurată de învățătorii din aceea comună.

În aceea zi a fost o adevărată sărbătoare pentru întreg poporul din comuna condusă de D-l Alexandru Boticaș inv. dir. și neobosita D-șoară Florica Pereșeanu, învățătoare.

După sfârșitul serviciului divin întreg corpul didactic și poporul s'au întrunit la școală, unde s'a început frumosul program.

D-l Alexandru Boticaș președintele cercului cultural deschide ședința, prin cuvintele cele mai călduroase, dând un imbold puternic, membrilor cercului, pentru muncă, îndemnându-i să muncească tot cu acelaș zel ca și în trecut, atât pentru luminarea poporului, cât și pentru complectarea cunoștințelor lor. În urmă se adresează poporului, care s'a adunat într-un număr considerabil făcându-i să înțeleagă prin câteva cuvinte importanța întrunirilor învățătorilor la sate.

În cuvântul D-l Gheorghe Rebeleş, care vorbește despre „Votul obștesc al alegătorilor“. Întreaga conferință a fost expusă prin cuvintele cele mai atrăgătoare și ușoare coborându-se la mentalitatea poporului făcându-i să înțeleagă dreptul ce-l au, încrederea ce le este încredințată din partea conducătorilor și conștiințozitatea cu care trebuie să-l exercite.

Urmează „Imnul național“ cântat de elevi pe două voci. Ceeace a fost mai sugestiv pentru popor a fost prima piesă teatrală jucată în aceea comună ascunsă de dealuri, și anume piesa „Inimi nobile“ jucată cu multă măiestrie de către elevi; succesul rezultat se datorește D-șoarei Florica Pereșeanu inv. Toți cei prezenți și mai ales poporul și părinții-elevilor au rămas în extaz de priveliștea plăcută și nebanuită ce li s-a desfășurat înaintea ochilor de însăși copiii lor.

Această piesă după felul cum s'a jucat a lăsat urme adânci în sufletul copiilor și-a poporului atât din punct de vedere moral cât și cultural, legând într'un mod sugestiv poporul prin o dragoste mai mare, de școala și carte. Se cântă cântecul „Moartea Vitează“ apoi urmează tabloul „Rugămintea din urmă“ executat de 2 elevi îmbrăcați în haine militare și cu bandage. Cuvintele acestei poezie au fost rostite cu atâta sentiment, întrucât au făcut să curgă lacrimi din ochii multora transportându-i cu sufletul pe câmpul de războiu, unde copiii și părinții unora și-au dat viața pentru patrie.

S'au mai cântat „Astăzi fraților români“, „Românașului“ și s'a declamat poezia „Țara mea“.

La urmă D-șoara Florica Pereșeanu inv. din loc. a ținut conferința poporală „Relele de azi sunt datorite în mare parte războiului mondial“. Fiecare cuvânt a fost rostit cu multă, pătrundere de inimă și sentiment încât a prins rădăcini în conștiințele auditorilor. Toți au rămas convinși că numai prin muncă cinstită, dragoste și viață ordonată se va putea făuri viitorul ce ne este deschis.

Di Alexandru Boticaș, inv. dir. încheie mulțumind poporului pentru interesul ce l-au arătat față de aceste manifestări frumoase, adunându-se într'un număr mare, care s'a putut constata după sala archi plină. După ce a plecat poporul, D-șoara Florica Pereșeanu inv. din loc, a ținut lecția practică cu cl. IV. „Franța“. A fost o lecție care cu drept cuvânt a putut rămânea model pentru toți, ținută după treptele formale cerute, având material disponibil intuiției alături de desemnul care s'a făcut treptat pe tablă, iar clovii în caiete.

După eliberarea elevilor s'a ținut conferința didactică intimă „Importanța Geografiei și desemnul geografic.“ de către Di Vasile Savinescu inv, dir. din comuna Reghea, din care s'a putut constata importanța cu care a fost lucrată.

Toți cei prezenți au plecat adânc mulțumiți de felul cum și-au răspândit acești luminători ai satelor în jurul lor lumina, făcând o adevărată propagandă culturală.

Deci fiecare ar contribui cu câte o cărămidă sănătoasă la clădira viitorului strălucit, am progresa cu pași geometrici, ajungând prin cultură popoarele din Apusul Europei.

Dat. 1. III. 1929.

*Un participant.*



# Ș T I R I



— **Examenul de bacalaureat.** — Dispozițiunile cuprinse în noua lege a învățământului secundar privitoare la bacalaureat, se aplică anul acesta în sesiunea din Iunie pentru întâia oară.

Conform acestor dispozițiuni toți elevii vor trece aceleași probe scrise și aceleași probe orale întrucât ultima clasă de liceu a fost unificată din Septembrie trecut.

Există însă o categorie de elevi care se găsesc într'o situații excepțională. E vorba de absolvenții liceului după vechea lege, admiși la probele scrise ale examenului de bacalaureat din Iunie sau Septembrie 1928. Acești elevi cer să se extindă validitatea acestui examen pe timp de un an, așa cum se face în toate țările din Apus, sau să li se admită să dea examenul de bacalaureat sub imperiul vechei legi.

— **Înlesniri la băi pentru învățători.** Casa de credit și ajutor a corpului didactic a hotărât ca și anul acesta să pună la dispoziția membrilor ei camere și înlesniri pentru băi în stațiunile Carmen-Sylva, Eforie și Techirghiol-Sat.

Aceste înlesniri se vor acorda numai membrilor corpului didactic care pe bază de certificate medicale, vor dovedi că au absolută nevoie

de cură în aceste stațiuni balneare.

— † **Gheorghita D. Mihalache m. Bucșa** învățătoare la grădina de copii din Zălau a decedat în etate de 38 ani, împărțită fiind cu Sf. Taine, după o lungă și grea suferință în ziua de 26 Martie a. c. la orele 3 dimineața. Inhumarea s'a făcut Joi, 28 Martie a. c. În veci pomenirea ei!

— **Semânța pentru vermil de mătasă.** Ministerul de agricultură înștiințează, că s'a început înscrierea pentru cumpărarea seminței de vremi de mătase. Semânța pentru goșile galbene costă 11 lei gramul, pentru cele albe 15 lei gramul. Înscrierile se fac la camerele de agricultură ale fiecărui județ, apoi la stațiunile sericicole (de viermi de mătase) din Băneasca (jud. Ilfov) și Orșova, la regiunile sericicole din Lugoj și Tighina și la pepiniera de duzi din Cazaci (jud. Dâmbovița). Semânța se distribuie în cantități de 5 și 10 grame sau mai mult; banii se pot trimite de pe acum prin mandat postal.



# PARTEA OFICIALĂ



*In această parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autorităților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autorităților școlare subalterne este, ca îndată după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștientos, în cel mai scurt timp.*

## Revizoratul școlar al județului Sălaj.

No. 1123—1929.

### *Socotirea anilor de serviciu înv. minoritari*

Comunicăm în copie ordinul On. Minister No. 170463 -1927 spre știre.

«Ca urmare la ordinul nostru No. 25913 din 3 Mai 1928 avem onoare a Vă face cunoscut, că Ministerul a dispus ca tuturor învățătorilor minoritari, cari înainte de unire au servit statul maghiar, a trecut apoi la confesiune și ulterior la statul român, să li se socotească ani buni de serviciu pentru gradajie, înaintare și pensiuine și anii de scurtă durată serviți la școlile confesionale, nu numai cei serviți la statul maghiar și la statul român, cum vi s'a comunicat cu susnumitul ordin. In această concessiune, pe care o acordă Minist. acestei categorii de învățători, intră numai elementele bune, care își îndeplinesc conștiincios datoria și cari aduc un real serviciu învățământului românesc. Comunicați celor în drept. p. Dir. Gen. indiscifrabil».

Zălau, la 9 Aprilie 1929.

No. 1731—1929.

### *Inființari de posturi*

Comunicăm în copie ordinul On. Inspectorat școlar No. 2896—1929.

«Domnule Revizor, Avem onoare a Vă face cunoscut, că

Ministerul prin ord. No. 16261—1929 față cu numeroasele propuneri de înființări de posturi, cari ne vin în acest timp, a dispus și vă roagă a lua măsuri ca pe viitor să nu se mai facă nici o propunere de înființare decât în conformitate cu dispozițiunile art. 65—66 și 54 din legea învățământului primar, ținându-se seamă și de timpul când trebuie să se facă asemenea propuneri, adică luna Iulie pentru anul școlar următor. Inspector șef: ss. A. Cosma. Șeful serviciului: ss. A. P. Nicu».

Zălau, la 1 Aprilie 1929.

No. 1822—1929.

### *Curs de apicultură*

În baza adresei No. 33--1929 a Regiunii III apicolă Baia-Mare comunicăm în copie programul cursului de apicultură.

Ministerul Agriculturii și Domeniilor Direcțiunea Generală a Indrumărilor agricole.

Curs popular de Apicultură Regiunii III-a La școala de pomicultură din Bocicăuul Mare gara Bocicău, jud. Maramureș 1—7 Iulie Conferențiar: Gheorghe Corodăn, institutor ambulant de apicultură.

### SUBIECTELE:

1. Însemnătatea și foloasele apiculturii.
2. Descrierea albinei: (matca; lucrătoare, trântorii).
3. Produsele albinei: ceară fagurii, mierea.
4. Scoaterea stupilor în primăvară-potrivirea, Hrănirea de nevoe și speculativă. Adăpatul.
6. Sporirea albinelor. Roitul artificial și natural.
7. Recoltul mierei.
8. Matcele de rezervă.
9. Boalele și dușmanii albinelor.
10. Așezarea stupilor la iernat.

Cursurile teoretice vor alterna cu lucrări practice în stupină și cu confecționarea stupilor sistematici în atelier.

*Auditori:* Se primesc 30 de pers. brigadieri silv. cantonieri de C. F. R. agricultori, preoți, învăț. și alți amatori. Toți auditorii primesc locuință și hrană în localul școlii.

Pentru organizarea popotei Minist. ajută cu suma de 30 Lei zilnic, pentru fiecare cursist.

Inscrierile : până la data de 20 Iunie la direcțiunea școlii din Bocicăul Mare, posta loco și la Minist. Agriculturii, Direcția Generală a Indrumărilor Agricole.

Zălau, la 4 Aprilie 1929.

No. 1849—1929.

### *Distrugerea ciorilor*

Comunicăm mai jos ordinul On. Minister No. 27945—1929 spre știre, atrăgându-vă atențiunea să supravegheați în modul cel mai strict să nu se distrugă cuiburile păsărilor folositoare.

«Domnule Revizor. Ministerul de Agricultură și Domenii ne face cunoscut, că anul acesta a organizat cu concursul societății de vânătoare și vânătorilor individual distrugerea ciorilor cum s'a făcut în anul trecut, în zilele de 20 și 21 Mai, cu un rezultat mulțumitor. Celor cari se disting în această ocaziune Ministerul le acordă și medalie special bătută pentru acest scop. Având în vedere foloasele ce decurg pentru agricultură țării prin distrugerea acestor păsări cari fac atâta pagubă semănăturilor în genere, Vă facem cunoscut, ca să puneți în vedere tuturor școalelor rurale din acel județ să ia parte activă sub conducerea Dlor învățători, la adunarea și distrugerea cuiburilor și ouălor de ciori, așa după cum se procedează și în alte țări, deoarece copiii sunt cu mult mai agili la astfel de operațiuni. Pentru acesta s'a fixat aceste zile «zile ale ciorilor» pentru zilele de 19, 20 și Mai a. c. p. Director : ss. S. R. Formac. Șeful serviciului : ss. Teodorescu. Zălau, la 3 Aprilie 1929.

No. 1864—1929.

*Suprimarea încasării diferitelor taxe dela elevi și interzicerea angajării unor persoane în contul acestor taxe*

Publicăm în copie ordinul On. Inspectorat școlar No. 3204--1929 spre strictă conformare.

«Domnule Revizor, Avem onoare a înainta în copie ord.



No 35598—1929 al On. Minister rugându-Vă să binevoiți a-l executa întocmai și a ne comunica imediat măsurile ce ați luat».

»Domnule Inspector șef, Din informațiile și datele pe care le are, Ministerul, constată cumcă unele școli primare contrar prevederile categorice ale legii și regulamentului, sub diferite motive: 1) au încasat și încasează dela părinții copiilor fel de fel de taxă școlare, pentru comitetele școlilor respective; 2) In contul acestor taxe și adese chiar în contul bugetului Ministerului, direct sau prin intermediul comitetelor școlare respective, angajează diferite persoane, cu sau fără calificajie necesară, pentru predarea unor cursuri ce după lege sau cad în atribuțiunile corpului didactic bugetar al școlii, sau n'au nici o legătură cu programul școlii, limitat atât ca materii cât mai ales limitat ca săptămâna de ore,

*In consecință Ministerul decide:*

1) Având in vedere obligativitatea și gratuitatea învățământului primar, interzice cu desăvârșire încasarea oricăror taxe școlare dela părinții copiilor ce frecventează școala, ca fiind regulat înscriși.

2) Interzice cu desăvârșire, angajări de persoane in contul taxelor școlare puse pe elevi până în prezent.

3) Interzice categoric, predarea obiectelor și dexterităților neprevăzute în programe școlare.

4) Maestrele precum și maestrul de muzică, gimnastică, profesoarele precum și profesorii de l. franceză și l. germană să dispară imediat dela învățământul primar.

5) Maestrele și maestrul de lucru, precum și cele de gospodărie vor fi limitate numai pentru învățământul complementar, și numai în strictă conformitate cu prevederile legii.

6) Directorii școlilor, care cu începerea dela data primirei acestei Decizii, vor călca aceste dispozițiuni, vor fi trimiși inaintea comisiunii de judecată.

7) De măsurile comunicate ne veți comunica imediat. p. Ministru: șs. Petre Ghișescu.» Inspector șef: șs. A. Cosma. Șeful serviciului: șs. A. P. Nicu.

Zălau, la 4 Aprilie 1929.

I. MANGO, rev. școlar.